

İZLEME RAPORU:

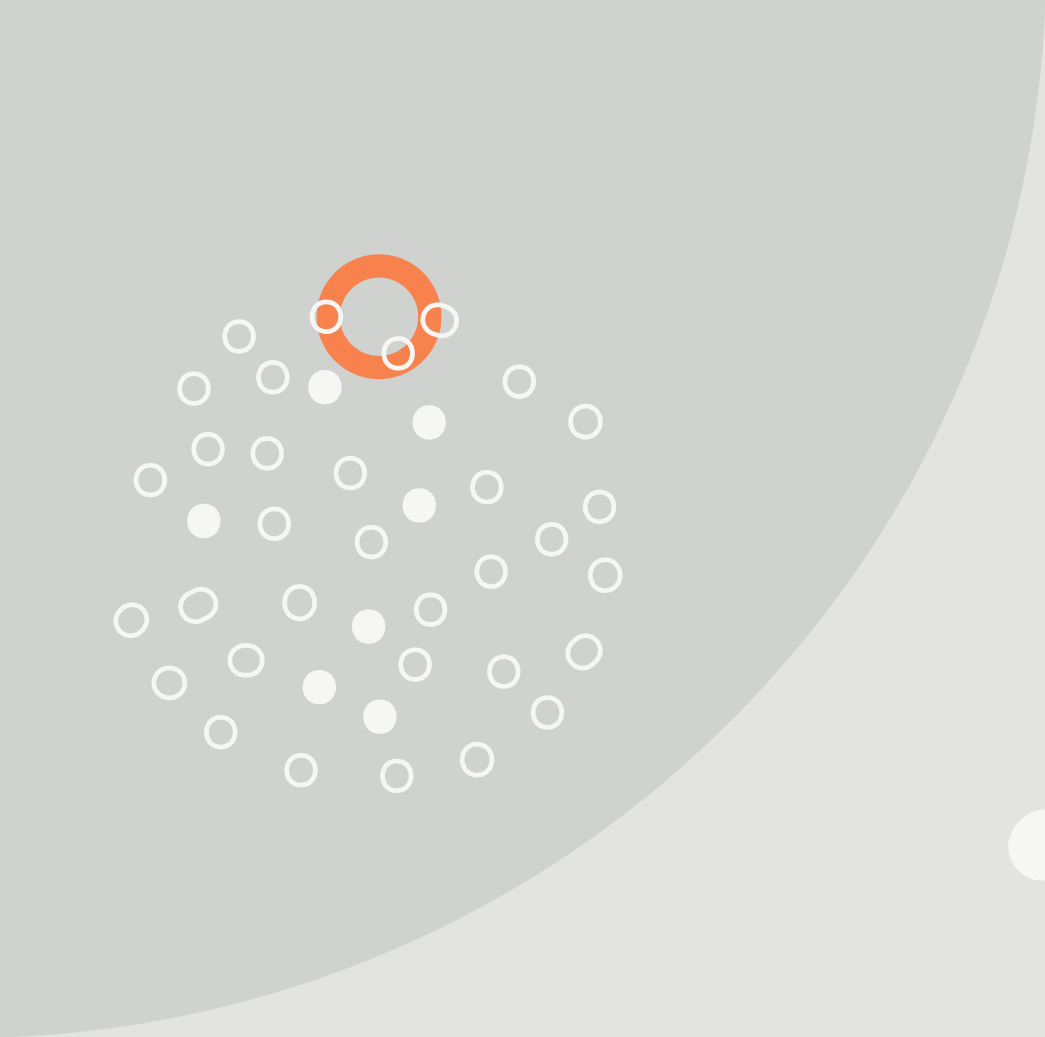
MEDYADA YOKSULLUK GÜNDEMİ

OCAK - AĞUSTOS / 2022

DERİN
YOKSULLUK
AĞI

İZLEME RAPORU:
**MEDYADA
YOKSULLUK
GÜNDEMİ**

OCAK - AĞUSTOS / 2022

PROJE EKİBİ

Can elik, Esin Türken,
Güliz Kalender,
Royssi Florentin, Selen
Yüksel, Őevval Őener

RAPORU HAZIRLAYANLAR

Can elik, Selen Yüksel,
Őevval Őener

PROJE KOORDİNATÖRÜ

Őevval Őener

RAPOR TASARIMI

Myra Ajans

KAPAK TASARIMI

Myra Ajans

**TÜRKÇE'DEN
İNGİLİZCE'YE ÇEVİRİ**

Bahar Fırat

YAYIN TARİHİ

Ekim 2022

ISBN

978-605-74036-5-0

“Bu yayın, Açık Alan Derneği'nin girişimi olan Derin Yoksulluk Ağı tarafından
Heinrich Böll Stiftung Türkiye Temsilciliği finansal desteği ile üretilmiřtir.
Bu yayının içeriğinden yalnızca Açık Alan Derneği & Derin Yoksulluk Ağı sorumludur.”

**AÇIK ALAN DERNEĞİ
& DERİN YOKSULLUK AĞI / 06**

TEŞEKKÜR / 06

ÇALIŞMANIN ARKA PLANI / 07

DÜNYADA MEDYADA YOKSULLUK ARAŞTIRMALARI / 08

YÖNTEM / 10

SÖYLEM STRATEJİLERİ / 11

ROMANTİZE ETME / 12

ACINDIRMA / 16

SANSASYONELLEŞTİRME-ÇARPICILAŞTIRMA / 21

ÇARPITMA / 25

YOKSULLUK TEMSİLLERİ / 31

SAHTEKAR YOKSUL / 32

SUÇLU YOKSUL / 37

İHTİYAÇ SAHİBİ YOKSUL TEMSİLİYETİ / 41

KARŞI ÇIKAN/İTİRAZ EDEN YOKSUL TEMSİLİYETİ / 46

TEMATİK HABER ANALİZLERİ / 49

“NİSA BEBEK: SORUMLU KİM?” / 50

“ATIK TOPLAYICILARI GENELGESİ: MÜJDE Mİ KARA HABER Mİ?” / 57

“ENFLASYON: ONLAR BİZDEN DAHA KÖTÜ DURUMDA” / 62

“SOSYAL DESTEKLER: LÜTUF MU HAK MI?” / 67

SONUÇ / 70

AÇIK ALAN DERNEĞİ (AAD) & DERİN YOKSULLUK AĞI (DYA);

- sosyal, ekonomik ve kentsel sorunlar hakkında farkındalık yaratmayı;
- hak ve ihtiyaçlarına erişmekte zorlanan, sosyal dışlanmaya maruz kalan gruplarla dayanışmayı;
- bu grupları çeşitli faaliyetler aracılığıyla güçlendirmeyi; bu grupların kamusal hak ve hizmetlere erişimini desteklemeyi;
- eğitim, sağlık, istihdam, sosyal güvenlik dahil olmak üzere temel insan haklarına erişimleri yolundaki engelleri azaltmayı amaçlayan bir sivil toplum kuruluşudur.

Derin Yoksulluk Tanımı: AAD&DYA yoksulluğu çok boyutlu bir çerçevede, kişilerin temel hak ve ihtiyaçlarına erişimlerinin kısıtlanmasının yanında ekonomik, sosyal, politik ve kültürel haklarına ulaşımlarının da engellendiği bir olgu olarak ele alır.

HEINRICH BÖLL STIFTUNG TÜRKİYE TEMSİLCİLİĞİ (2001)

Demokratik aktörlerin çalışmalarının güçlendirilmesinden insan ve azınlık haklarının korunmasına, ekoloji ve sürdürülebilir kalkınmadan, küresel ve bölgesel güvenlik politikalarının geliştirilmesine yönelik girişim ve çalışmaları destekleme ve teşvik etme gayretindedir. Merkezi İstanbul'da bulunan Heinrich Böll Stiftung Derneği Türkiye Temsilciliği Bürosu 20 yıldır yukarıdaki ilkeleri güden, insanlar arasında cinsiyet, etnik köken, din ve renk ayrımı yapmaksızın hukuk devleti ilkeleri temelinde kurulu demokratik toplum düzeninin korunması için çaba sarf eden sivil toplum girişimlerini destekler.

TEŞEKKÜR... Haberlerin günlük olarak taranması ve elenmesi sürecinde büyük emeği olan **Esin, Roysi ve Güliz'e**, haberlerin nitel kodlamalarına vakit ayıran **Can'a**, Raporun Türkçe'den İngilizce'ye çevirisini yapan **Bahar Fırat'a**, projeyi hayata geçirebilmemizi sağlayan **Heinrich Böll Stiftung Türkiye Temsilciliğine** teşekkürlerle...

ÇALIŞMANIN ARKA PLANI

Derin Yoksulluk Ağı olarak faaliyet yürütmeye başladığımız zamandan beri araştırma raporları, günlük insan hakları hikayeleri, Hikayenin Yok Hali gibi çalışmalarımız aracılığı ile yoksulluğun kişilerin hayatlarındaki yansımalarını görünür kılmak için çaba gösterdik.

Derin yoksulluğun kavramsallaştırılması, kişilerin haklarına erişimi bağlamında yoksulluğun gündem olması önemliydi. Ancak bu gündemin medya kanalları aracılığı ile 'nasıl' oluşturulduğu, neyi merkeze aldığı incelendiğinde ekonomik göstergelere odaklı veya yoksul dışlayıcı ve suçlayıcı bir perspektifin çeşitli halleri ile haberlere işlediğini gözlemliyorduk.

Hedef kitlesi değişse bile yazılı, basılı ve dijital medya kanalları okuyucularının algısını ve fikrini şekillendiriyor. Son yıllarda pandemi ve ekonomik krizin etkileri ile birlikte artan yoksulluk ve yoksullukla mücadele yöntemlerine dair yapılan haberlerin sayısı gittikçe arttı.

Tam da bu dönemde, medyada yer bulan ve yoksullukla ilişkilendirilen haberlerde; ne tür önyargılar beslendiğini, nasıl bir 'yoksul' resmi çizildiğini, ne tür söylem stratejilerinin tercih edildiğini araştırmak ve iyi örnekleri göstermek üzere bir medya izlemesi çalışmasına başladık.

DÜNYADA MEDYADA YOKSULLUK ARAŞTIRMALARI

Ortaya koyduğumuz izleme çalışması öncesinde medyada yoksulluk söylemi üzerine yapılmış diğer araştırmalardaki birtakım bulguları paylaşmak uygun olacaktır.

“Medyada Yoksulluk: Görülmek ve Duyulmak” adıyla çevrilebilecek 2009 tarihli Birleşik Krallık'ta gerçekleştirilen araştırma¹, toplumun yoksulluğa dair anlayışının sınırlı olduğundan bahsetmektedir. Toplum nezdinde milyonlarca insanın yaşadığı günlük zorlukları temsil eden, sosyal ve politik bir sorun olarak var olan yoksulluk; basında, radyo ve televizyonda genellikle yeterince bildirilmemektedir. Bununla birlikte medya yoksulluk alanında sıklıkla stereotiplere başvurarak yargılama, etiketleme ve sansasyonelleştirme eğilimi taşımaktadır. Medya için basit bir yoksulluk hikayesi haber değerine sahip değildir. Oysa medyada yoksulluk yaşayan kişilerin deneyimleri etkili ve hassas bir şekilde haberleştirilse, halkın yoksulluk anlayışı daha fazla gelişebilecektir.

Yoksulluğun bildirilmesine dair medya profesyonelleri için rehber amacıyla oluşturulmuş 2020 tarihli bir çalışmada² ise bütüncül bir anlatım vurgusu yapılmaktadır. Yoksullukla ilgili bazı haberlerin yalnızca istatistiklere odaklandığı, bazılarının da sadece yoksulluk koşullarında yaşayan kişilerin aktarımlarını öne çıkardığı gözlemlenmiştir. Bazı haberlerde ise yalnızca yoksulluğa sebep olan sistemlere ağırlık verildiği görülmektedir. Ancak bu rehberde haberlerin üç unsuru da içermesi ve dengeli biçimde bir bütün olarak sunması gerektiği belirtilmiştir. Yoksulluğu yaşayan insanların katkılarından bağımsız oluşturulmuş, veriye dayalı raporların ya da bu duruma yol açan sistemlerin açıklanmadığı haberlerin yetersiz olduğu söylenebilir.

Medyanın yoksulluk tasvirleri üzerine araştırmasında³ 1988 ve 1992 yılları arasındaki haber dergilerini inceleyen Martin Gilens, Amerikan medyasında yoksulluğun orantısız bir şekilde “siyah” insanlara ait bir sorun olarak tasvir edildiğini saptamıştır. Verilere göre siyahlar yoksulların üçte birinden daha azını oluştururken medya tarafından yapılan aktarım, toplumu her üç yoksuldan ikisinin siyah olduğuna inandıracak düzeyde haberlerden oluşmaktadır. Ek olarak, özellikle siyah nüfustaki yoksulların haber dergilerinde yeterince temsil edilmediği gözlemlenmiştir. Amerika nüfusu için işgücü istatistiklerinin birincil kaynağı olarak kullanılan CPS'in 1996 yılı verilerine göre, siyahlar yoksulların %27'sini oluştururken, haber dergileri vatandaşları siyahların yoksulların %49'u olduğuna inandıracak yayınlar yapmaktadır. Öte yandan beyazlar, yoksulların %45'ini oluşturmakta, ancak %33'ü olarak gösterilmektedir. Yoksullar arasında siyahilerin sayısını fazla görme eğilimini haber dergileri devam ettirmekte ve güçlendirmektedir. Yoksulluğa dair medyada oluşturulan tasvirler önemlidir çünkü kamuoyu üzerinde bir etkiye sahiptirler. Bu durum beyaz vatandaşların siyahlar hakkındaki basmakalıp inançlarını arttırmakta ve refah sistemi için verdikleri desteği azaltmaktadır. Buna karşılık kamuoyunun kamu politikası üzerinde önemli bir etkisi vardır. Dolayısıyla yoksullukla ilgili konulardaki tutum, yoksullara dair yanlış ve basmakalıp tasvirler tarafından yönlendirildiğinde halk ve siyasi seçkinler tarafından tercih edilen politikalar, yoksulluğun gerçek sorunlarını yeterince ele almaktan uzaklaşabilir.

“Türkiye’de Yoksulluğun ve Yoksulların Ana Akım Basında Temsili”⁴ adlı 2010 yılında yapılan araştırmada ise en yüksek tirajlı dört gazetede yoksullara dair yayımlanan haberler çözümlenmiştir. Çalışmadan elde edilen bulgulara göre medyada yer alan yoksul temsilleri dört başlıkta tasnif edilmektedir: fobik (korku ve nefret uyandıran), patetik (acıma duygusu uyandıran), sözde-nesnel (nesnellik iddiası taşıyan) ve yoksulların simgesel olarak yok edilerek temsili. Fobik temsilde “sokak çocukları”, “tinerciler”, “yankesiciler” şeklinde adlandırılan grupların korkunun ve suçun kaynağı olarak aktarımı söz konusudur. Patetik temsil ise trajik örüntülerin vurgulandığı, santimental söyleme sahip haber dilini işaret etmektedir. Sözde-nesnel temsil başlığında yoksulluğu istatistik verilerine indirgeyen ve sistemleri göz ardı eden haberler yer almaktadır. Simgesel olarak yok sayılması temsili ise dramatik öykülerin içerisinde yer alan yoksulluk vurgusunun silindiği görülmektedir. Araştırma çerçevesinde yoksulluğun ve yoksulların ötekileştirmeye ve marjinalleştirmeye maruz bırakıldığı bir söylem ve gösterim biçimi saptanmıştır. Yoksulların, suç ve şiddet kaynağı olarak damgalanarak kriminalize edildiği ya da yaşadıkları yoksulluğun santimental bir söylemle aktarıldığı belirtilmiştir.

YÖNTEM

2022 yılı Ocak ve Ağustos ayları arasında yazılı ve dijital basında yer alan haberler aşağıdaki yöntemler kullanılarak derlendi:

- Yerel bir ajans aracılığıyla; yerel ve ulusal, basılı ve dijital haber kanallarından, “kadın + yoksul” “çocuk + yoksul” “derin yoksulluk” kavramlarını içeren haberler toplandı,
- Dijital basında, “derin yoksulluk” “açlık sınırı” “kağıt toplama” “açlık” “çöpten yemek” “kadın + yoksul” “çocuk+yoksul” “dışlanma+yoksul” “geçinemiyoruz” kavramları geçen haberler google Alerts aracılığıyla toplandı. 5
- Yeni Şafak, Yeni Akit, Sabah, Hürriyet, Bianet, Birgün, Gazete Duvar, Cumhuriyet, Evrensel, Artı Gerçek, Sözcü, Türkiye, Akşam, Takvim, Artı gerçek, Milliyet gazetelerinin dijital yayınları gönüllüler tarafından günlük olarak tarandı.

Taramalar neticesinde 11.309 haber derlendi. Bu derleme içerisinden doğrudan yoksullukla ilintili hak ihlali, enflasyon ve sosyal destekleri içeren 6027 haber belirlendi. Konu, kaynak ve tarih dağılımı göz önüne alınarak, nitel analize dahil edilmek üzere 270 haber seçildi. Seçilen 270 haber; Altheide’in nitel medya analizi yöntemi,⁵ Van Dijk⁶ ve Wodak⁷’ın “eleştirel söylem analizi” yaklaşımlarından yararlanılarak; kullanılan söylem stratejileri ve yaratılan yoksulluk temsilleri (yoksulluk koşullarında yaşayan kişilerin nasıl temsil edildiği) bağlamında analiz edildi. Nitel analiz sonucunda; dört söylem stratejisi (romantize etme, acındırma, sansasyonelleştirme, çarpıtma) ve dört yoksulluk temsili (sahtekar, suçlu, mağdur/güçsüz, karşı çıkan/itiraz eden) ortaya çıktı. Aynı zamanda analizler sonucu, medyada sıklıkla yer bulan ve yoksulluğun temsiliyeti bakımından öne çıkan dört tematik haber konusu kendi içlerinde analiz edildi: **“Nisa Bebek”, “Atık Toplayıcıları Genelgesi: Müjde mi Kara Haber mi?”, “Enflasyon: Onlar Bizden Daha Kötü”, “Sosyal Destekler: Lütuf mu Hak mı?”**.

1. F. Robinson et al. (2017, August 29). *Poverty in the media: Being seen and getting heard*

2. Hetherington, G. (2020, October 12). *Reporting poverty: a guide for media professionals*.

3. Clawson, R. A., & Trice, R. (2000). *Poverty as We Know It: Media Portrayals of the Poor*. *The Public Opinion Quarterly*, 64(1), 53–64.

4. Gökalp, E., Ergül, H., & Cangöz, İ. (2010). *Türkiye’de Yoksulluğun ve Yoksulların Ana Akım Basında Temsili*. *Sosyoloji Araştırmaları Dergisi*

5. Altheide, D. L., & Schneider, C. J. (2012). *Qualitative media analysis (Vol. 38)*. Sage publications.

6. Van Dijk, T. A. (2015). *Critical discourse analysis. The handbook of discourse analysis*, 466–485.

7. Wodak, R., & Meyer, M. (Eds.). (2015). *Methods of critical discourse studies*. Sage.

SÖYLEM STRATEJİLERİ

BÖLÜM İÇERİKLERİ:

TANIM

NELERE YOL AÇABİLİR

ÖRNEKLER

Ocak - Ağustos 2022 tarihleri arasında izlemesini yaptığımız yoksulluk ile ilişkili haberlerin söylemlerini analiz ettiğimizde **'Romantize etme'** **'Acındırma'** **'Sansasyonelleştirme'** ve **'Çarpıtma'** olmak üzere dört ana stratejinin benimsendiğini gördük. Bu söylem stratejileri okuyucunun yoksulluğa neden olan faktörler, yoksulluğun kişilerin hayatlarına etkisi ve kişilerin yoksullukla mücadelesine dair objektif ve kapsamlı bir şekilde bilgi edinmesini etkilerken, yoksulluk koşullarında yaşayan kişilere dair algısını da şekillendirebiliyor.

ROMANTİZE ETMEK

Nedir?

Bir konuyu, olayı, meseleyi, kişiyi gerçekliğinden uzaklaştırarak daha iyi göstermek.

Nelere yol açabilir?

- Gerçekliğin üstünü örtebilir.
- Gerçekliğin rahatsız edici taraflarını ;görünmez kılabilir.
- Konuyu toplumsal/politik aktörlerin sorumluluğundan uzaklaştırabilir.
- Kişilerin özel yaşamlarının yok sayılarak nesneleştirilmesine yol açabilir.

ÖRNEKLER

1. HABER

Anne her yerde anne! Duygulandıran görüntü

İstanbul'da bir kağıt toplayıcısı kadının, amatör kamera ile kaydedilen görüntüsü izleyenleri duygulandırdı.

İstanbul'da kağıt toplayıcısı bir kadının duygulandıran görüntüleri paylaşım rekoru kırdı.

Kızı için konteynerlere salıncak kurdu!

Kağıt toplamaya kızı ile birlikte giden bir anne, çocuğunu mutlu etmek için, iki çöp konteyneri arasında salıncak kurarak salladı.

Küçük kız ile annesinin zor şartlar altında yakaladıkları mutluluk izleyenleri duygulandırdı

(Yeni Akit Gazetesi, Nisan 2022)

Bu haberde neler oluyor?

- Bir kadın ve kızı arasındaki özel bir an “paylaşım rekoru kıran” bir metaya dönüşüyor, nesneleşiyor.
- Çocuğu için salıncak kuran annenin davranışı romantize edilirken, çocuğu yoksulluktan korumakla ve güvenli alanda gelişimini tamamlamasını sağlamakla yükümlü otoritelerin sorumluluğu göz ardı ediliyor.
- İki çöp konteyneri arasına kurulan salıncak hikayesi romantize edilirken çocuğun gelişimi için tehlikeli olan çöplerde zaman geçirmesi, güvenli bir oyun alanına sahip olmaması gibi yoksulluk koşulları görünmez kınıyor.
- Derin Yoksulluk Ağı olarak gözlemlerimize göre katı atık toplayıcılığı yaparak geçimini sağlayan bir kişi günde ortalama 7-9 saat yürüyor, %89'u ayda 2.000 liradan daha az gelir elde edebiliyor, özellikle tek başına ebeveynlik yapan kadınlar çocuklarını bırakacak bir kreş imkanı olmadığı için atık toplarken çocuklarını yanlarında götürmek zorunda kalıyor. Bu gerçekliği “küçük kız ile annesinin zor şartlar altında yakaladıkları mutluluk” şeklinde romantize etmek yoksulluğun sebep olduğu hak ihlallerini normalleştiriyor.

2. HABER

Babalar Günü'nde kağıt toplayıcı baba ve kızının oyunu görenleri duygulandırdı

Sokakta kağıt toplayıcı bir babanın kızıyla oynadığı köpük oyunu görüntüleri sosyal medyada gündem oldu.

Her yıl Haziran ayının üçüncü Pazar günü kutlanan Babalar Günü, 2022 senesinde 19 Haziran tarihine denk geldi. Gencinden yaşlısına kadar milyonlarca kişi Babalar Günü'nü kutladı.

Ekonomik krizle boğuşan Türkiye'de kimisi bir telefonla, kimisi bir mesajla gücü yeten de küçük bir hediye ile kutladı babalar gününü.

Sosyal medyaya yansıyan bu videoda ise Babalar Günü'nde "Adaletin bu mu dünya" dedirtti.

Görüntülerde kağıt toplayıcı baba ve kızının oyunu görenleri duygulandırdı.

(Yeniçağ Gazetesi, Haziran 2022)

Bu haberde neler oluyor?

- Baba ve kızı arasındaki özel bir an onların izni olmadan başkaları için izlençe materyali oluyor, metalaşıyor.
- Yoksulluk baba ve kızı arasındaki özel bir an ile romantize ediliyor, olduğundan daha iyi gösteriliyor, yoksulluğun sebep olduğu hak ve ihtiyaçlara erişememe durumu görünmez kılınıyor.
- "Adaletin bu mu dünya" yorumu yoksulluğu dünyanın adaletine bağlarken kişileri yoksulluktan korumakla yükümlü politik aktörlerin sorumluluğunu yok sayıyor.

3. HABER

Geri dönüşümün isimsiz kahramanları

Günde ortalama 140 ile 160 kilogram atık toplayan geri dönüşüm işçileri, el arabalarının çuvallarına kağıt, karton, metal ve plastik atıkları topluyorlar. 06:00'da başlayan mesai akşamın belirli bir saatinden sonra bunları ayırmayla geçiyor. Bir kişinin konteynerden ayrıldığını görseler, ne olur ne olmaz alışkanlığıyla pas geçmeden bir göz atıyorlar.

Geri dönüşüm işçileriyle bir gün Ankara'da dolaştık.

Hayata tırmanışlarında atık toplayıcılarını en çok da yokuşlar zorluyor. Hele kış mevsiminde kar ve yağmurla o yokuşların buzlanması omuzlarına yüklenen el arabalarını daha bir ağırlaştırıyor. Günlük 45 kilometreyi bulan 17 saatlik mesailerinde en büyük lüksleri pazarları sabah siestası. Yani çalışmaya iki saat geç başlamaları. Milyonların tatile çekildiği hafta sonlarında onlar pazartesiye adeta iple çekiyor. Çünkü pazartesi sendromu nedir bilmeden o gün daha fazla atık toplamayı umuyorlar. Yeni Şafak "Çöp konteynerleri bizim kismetimiz" diyen, ekmeğini çöpten çıkaran atık toplayıcılarının bir gününe ortak oldu.

Her konteyner bir umut

Onların zorlu mesaisi henüz horozlar ötmeden başlıyor. Kışın karanlığında çektikleri el arabalarını tıka basa doldurmuş dönmenin hayaliyle başlıyorlar. Atılan her adım, karıştırılan her konteyner şansları varsa rızıklarına 1 TL ekleyecek bir nokta. Geri dönüşüm işçileri el arabalarıyla cadde ve sokakları gezerek çöp konteynerlerine atılan kağıt, karton, plastik ve metalleri toplayıp satarak geçimlerini sağlıyorlar. Biraz tasarruf yapıp araç alabilenler şanslı. Ülke ekonomisine de önemli bir katkı sağlıyorlar. Geri dönüşüm işçileri mesleklerini, "Bizim için her çöp konteyneri bir umut" şeklinde özetliyor.

Bir günlerine ortak olduğumuz 7 işçi Dikmen'de bir gecekonuda yaşıyorlar. Genel sağlık sigortaları yok. İki yıllık pandemide faal olarak çalışmalarına karşın hiçbiri koronavirüs geçirmediğini anlatıyor. 7 işçi Balgat, Öveçler, Huzur, Dikmen, 100.Yıl semtlerinde çalışıyor. Bu bölgelerin dışına ise çıkmıyorlar. İşçiler günde ortalama 40 ile 45 kilometre yürüyorlar ve aylık ortalama 5 bin ile 5 bin 500 TL kazanıyorlar. Dikmen'deki evlerine aylık 700 TL kira ödeyen işçiler aylık kişi başı 100 TL kira ödüyor. (Yeni Şafak Gazetesi, Nisan 2022)

Bu haberde neler oluyor?

- "İsimsiz kahraman" söylemi; herhangi bir sosyal güvence ve düzenli gelirin olmadığı ve fiziksel güvenlik riskinin bulunduğu katı atık toplayıcılığı çalışma koşullarını kahramanlık anlatısıyla aktararak güzelliyor. Ekonomik ve sosyal hakları ihlal eden çalışma koşullarına dayanmak "kahramanlık" söylemiyle birlikte romantize ediliyor.
- "Her çöp konteyneri bir umut" ve "sabah siestası" gibi söylemler katı atık toplayıcılığının var olan ağır çalışma koşullarını olduğundan iyi gösteriyor, çalışma koşullarının zorluğunun görünürlüğüne hafifletiyor.
- Kağıt toplayıcılarının aylık ortalama 5 bin ile 5 bin 500 TL kazançlarının olduğu bilgisi ise yine gerçeği olduğundan daha iyi gösterme olarak karşımıza çıkıyor. Derin Yoksulluk Ağının verileri kağıt toplayıcılığı ile geçimini sağlayan kişilerin yalnızca %4'ünün aylık 3000 TL ve üstü geliri olduğunu; %39'unun 500 ile 1000 TL arasında, %22'sinin 1000 ile 2000 TL arasında aylık kazancı olduğunu gösteriyor. Aynı zamanda, aylık kazanç olarak toplam bir rakam belirtmek günlük ve güvencesiz kazanç durumunu görünmez kılıyor.

ACINDIRMA

Nedir?

Bir kimseyi zayıf/çaresiz göstererek okuyucuda acıma, üzülmeye gibi duygular uyandırmak

Nelere yol açabilir?

- Öznelerin içinde bulunduğu güçlüklerin sebebi olarak kişilerin talihsizliğini ve güçsüzlüğünü mazeret gösterip gerçek sebeplerin üstünü örtebilir.
- Özneleri merhametli kişilerin “yardımına” ihtiyaç duyan pasif kişiler olarak temsil edebilir.
- Okuyucu ve haberin özneleri arasında, dayanışma temelli eşitler ilişkisi yerine, merhamet temelli hiyerarşik bir ilişkilene yaratılabilir.
- Okuyucuda “acıma” temelli duygular uyandıran söylemler okuyucuyu “ötekini acısını izleyen” konuma koyar; şahit olduğu güçlülere duygusal ve fiziksel mesafe almasına sebep olur, okuyucuyu harekete geçmekten uzaklaştırıp pasifleştirebilir.⁸
- Yaşanan güçlüğü/hak ihlalini kişiselleştirir, politik ve toplumsal bağlamdan koparabilir.

⁸. Hannah Arendt, “On Revolution”

ÖRNEKLER

1. HABER

Urfa sokaklarında yürek burkan o anlar!

Şanlıurfa'nın Haliliye ilçesinde çöp konteynerini karıştıran Suriyeli anne ve 2 kızı görenlerin yüreğini burktu.

Şanlıurfa'da maddi durumu iyi olmayan dar gelirli aileler ile Suriyeli kadınlar, çöplerden topladıkları kağıt ve plastikleri geri dönüşüm tesislerine satarak günlük 30-60 lira kazanıyorlar. Geçimlerini bu şekilde sağlayanların sayısı her geçen çoğalan kentte, çocuklar da zor şartlar altında saatlerce el arabasında sokak sokak çöplerde dolaştırılıyor.

Şanlıurfa'da köşe bucak dolaşan bu kadınlar; hurda depolarına atık kağıt satmak için el arabalarıyla sabahın erken saatlerinde yola koyuluyorlar, 40 derece sıcak havaya rağmen çalışıyor, topladıkları atıkları hurda depolarına getirip satıyorlar.

Haliliye ilçesi Bahçelievler mahallesinde yaşamlarını sürdürmeye çalışan Suriyeli Anne iki kızını yanına alarak çöplerden atık toplayarak aile bütçelerine katkı sağlıyor.

Anne ve iki kızı Bahçelievler sokaklarında çöp konteynerlerinin içini karıştırarak plastik pet şişe topladı. Durumu fark eden çevredeki vatandaşlar duruma hem üzüldü hem de cep telefonlarıyla olup biteni fotoğrafladı. Anne ve iki kızı buradan topladıkları plastik şişeleri tekerlek taktıkları torbalara doldurarak uzaklaştı.

(Şanlıurfa Ajans, Haziran 2022)

Bu haberde neler oluyor?

- Yoksulluk koşullarında yaşayan kişilerin hayatlarından bir kesiti "yürek burkan" başlığı ile, "vatandaşlar duruma üzüldü" gibi söylemlerle aktararak okuyucuda acıma duygusu uyandırılıyor, tanık olan okuyucu ile olayın öznesi olanlar arasında bir hiyerarşi inşa ediliyor.
- Yoksulluktan korunmama, güvencesiz çalışma koşulları gibi hak ihlalleri; kişisel talihsizlik anlatısı içinde görünmez kılınıyor, yaşanan kesit bağlamından koparılıyor.
- Kişilerin izni olmadan çekilen fotoğrafların yayınlanması, haberin öznelinin izni olmadan hayatlarının izlenice materyaline dönüştürülmesi kişilerin unutulma hakkı ve kişisel verilerin korunması ilkelerini ihlal ediyor.

2. HABER

“Bazen aç kalkıyor, bazen öğün atlıyoruz”

Artan gıda fiyatları ve yoksulluk çocukları vurdu.

Öğlen arası sefer taşıyla okuldaki çocuklarına yemek taşıyan velilerin sofrasında tek çeşit yemek var. Meyveye rastlamak ise mümkün değil.

Gün aşırı gelen zamlarla artan gıda fiyatları büyüme çağındaki çocukları da vuruyor. Kocaeli'nin Körfez ilçesindeki Yavuz Selim İlköğretim Okulunda okuyan çocukların velileri her gün çocuklarına öğlen yemeği yedirmek için okulun karşısındaki Dostluk Parkı'nda bir araya geliyor. Pandemi nedeniyle ailelerin okula girmesine izin verilmediği için onlarca veli saklama kaplarında getirdikleri yemeklerle öğlen arasında çocuklarını bekliyor. Bir telaşla getirilen saklama kapları açılıyor, yemekler yeniliyor. Menüler ise genellikle tek çeşit. Bulgur pilavı, makarna, yoğurt, patates kızartması, salatalık ya da sadece ekmek. Saydıklarımızın her biri ayrı ayrı sofralarda yer alıyor. Yaklaşık 30 ailenin sofrasında tek bir meyve bulmak mümkün değil. Fotoğraf ve görüntü almamıza izin vermeyenler ya da “Bu halimizi çekmeyin” diye tepki gösterenler de var.

“Böyle sağlıklı beslenme mi olur?”

“Çocuklarınız sağlıklı besleniyor mu?” sorumuza, sefer taşıyla çocuğuna sadece pilav getirebilmiş olan bir veli: “Sizce böyle sağlıklı beslenme olur mu?” sorusuyla cevap veriyor ve ekliyor: “Bu hayat pahalılığında et, sebze, meyve almak mümkün değil.” Adının Neslihan olduğunu söyleyen bir veli ise eşinin markette çalıştığını bu sayede meyve ve sebze tüketebildiklerini anlatarak mahallede çoğu insanın meyve ve sebze alamadığını dile getiriyor.

“Yokluğu çocuğa nasıl anlatayım?”

Velilerden Seher, 2 liraya eşarp işi yaptığını ama karşılığında bir ekmek dahi alamadığını söylüyor. “En son ne zaman meyve aldığımı hatırlamıyorum. Ne yalan söyleyeyim pazara gidemiyorum” diye konuşan Seher, kantinden çocuğuna bir şey alamadığını ama bu yokluğu çocuğuna anlatamamasının üzüntüsüyle ekliyor “Nasıl anlatayım? Okuldan etkinlik ve geziler için para istiyorlar. Şimdiye kadar çocuklarımı hiçbirine gönderemedim. Bodrum katında oturuyorum. Rutubetli ve kokuyor. İki yıldır kiradayım, faturaları ödeyemediğim için doğal gazım kesildi.” Gelirlerinin yetmediğini anlatan Seher’in bunu dile getirirken gözleri doluyor, yüzünü başka yöne çeviriyor.

“İsteklerini öteliyoruz, bana artık inanmıyor”

Parktaki her sofrada tablo hemen hemen aynı. Kadınların en büyük çaresizliği ise bu yoksulluğun çocuklarına yansması. Çocuğuna sadece yoğurt getirebildiğini söyleyen Hatice “Eşim inşaatta yevmiyeye çalışıyor. Ama şimdi işsiz. Belediyeden günlük 4 ekmek ve ayda 300 TL yardım alıyoruz” diyerek ağlamaklı gözlerle anlatıyor durumlarını. Az ötede yoğurt yiyen çocuğunu gösteren Hatice “Çocuğum artık bana inanmıyor. Çünkü isteklerini hep öteliyoruz. Alamadığımız zamanda bana ‘Sen yalancısın anne’ diyor. Çocuklarıma düzelecek diyorum ama çocuklarımız buna inanmıyor” diyor.

(Evrensel Gazetesi, Mayıs 2022)

Bu haberde neler oluyor?

- Velilerin birbirleriyle kurdukları dayanışma ve çocuklarının beslenmesi için buldukları çözüm yerine mağdurluk, çaresizlik öğeleri öne çıkarılıyor, aktif bir eylemlilik öznelere pasifleştiren bir anlatıyla aktarılıyor.
- “Bu halimizi çekmeyin diye tepki gösterenler de var”, “Gelirlerinin yetmediğini anlatan Seher’in bunu dile getirirken gözleri doluyor, yüzünü başka yöne çeviriyor”, “Kadınların en büyük çaresizliği ise bu yoksulluğun çocuklarına yansması.” söylemleri okuyucuda üzüntü, acıma ve merhamet temelli duygular uyandıracak şekilde haberde yer buluyor. Merhamet temelli duygular okuyucuda dayanışma yerine hiyerarşik bir mesafelenme hissi uyandırma ve okuyucuyu var olan hak ihlallerine karşı pasif bir konuma itme riski taşıyor.

3.HABER

1 lira daha ucuza almak istediği ekmekleri evine ulaştırmak isteyen yaşlı adam dönüş yolunda feci şekilde can verdi

Denizli’de 55 yaşındaki Orhan Atmaca 1 lira daha ucuza ekmek almak için bisikletiyle yola çıktı. Dönüş yolunda karşıdan karşıya geçerken otomobil çarpmasıyla metrelerce sürüklenen Atmaca ekmekleri evine ulaştıramadı.

Denizli’nin Honaz ilçesinde sabah saat 08.30 sıralarında meydana gelen kazada 55 yaşındaki Orhan Atmaca, bakkaldan 1 liraya daha ucuz satış yapan fırından ekmek almak için bisikletiyle yola çıktı. Yaklaşık 2 kilometre mesafede bulunan fırından aldığı 7 adet ekmekle geri dönen

Orhan Atmaca, evine ulaşmak için Ankara-Denizli karayolunda karşıdan karşıya geçmek istedi. Bir kilometre ilerideki trafik ışıklarını kullanmayı tercih etmeyen Orhan Atmaca, bisikletini eline alarak yolun karşısına geçmeye çalıştı.

Ekmekler ve bisikleti yola savruldu

Kazada Orhan Atmaca’nın evine götürmek üzere fırından aldığı ekmekler ve bisikleti yola savruldu. Acı haberi alır almaz olay yerine gelen Atmaca’nın oğulları, babalarının cansız bedeni başında gözyaşı döktü.

(Türkiye Gazetesi, Temmuz 2022)

Bu haberde neler oluyor?

- Haberin başlığında belirtilen “1 lira daha ucuza almak istediği ekmekleri” ifadesinin yanı sıra bu durumu meydana getiren yapısal yoksulluk koşullarına haberde yer verilmiyor.
- “Atmaca ekmekleri evine ulaştıramadı” ifadesiyle birlikte tercih edilen görsel kullanımı kişiyi zayıf/çaresiz göstererek okuyucuda acıma, üzülmeye gibi duygular uyandırıyor ve okuyucu ile olayın öznesi arasında merhamet temelli bir hiyerarşi inşa ediliyor.
- Haberin manşetinde ve içeriğinde yer alan “yolu yarılamaştı”, “ekmekler ve bisikleti yola savruldu” ya da “feci şekilde can verdi” gibi ifadeler, bir trafik kazası haberini acındırma söylemiyle ele alıyor.

SANSASYONELLEŞTİRME - ÇARPICILAŞTIRMA

Nedir?

Okuyucunun ilgisini çekmek amacıyla haberin dikkat çeken bir kısmını magazinsel bir üslupla bağlamdan kopararak öne çıkarmak

Nelere yol açabilir?

- Hak ihlallerini magazin üslubuyla aktarırken okuyucuları meseleye duyarsızlaştırabilir.
- Hak ihlallerinin boyutlarını görünmez kılabilir
- Kişilerin yaşamlarını nesneleştirir/ izlence materyallerine dönüştürebilir.

ÖRNEKLER

1. HABER

“Gaziantep’te güler misin ağlar mısın dedirten kaza!”

Haber merkezimize gelen bilgi ve iddialara göre, Gaziantep’te atık kağıt topladığı belirtilen Ahmet O. (27) isimli şahıs, yer altı gömme çöp konteynerinden atık kağıt toplamak isterken dengesini kaybederek konteynerin içine düştü. Gömme konteynere düşen şahsı itfaiye kurtardı, o anlar cep telefonu kamerasına yansıdı!

Kaza öğle saatlerinden sonra Gaziantep’in ilçesi Seyrantepe Mahallesi 104. sokakta bulunan yer altı gömme çöp konteynerinde meydana geldi.

(Gaziantep’in Habercisi.com, Temmuz 2022)

Bu haberde neler oluyor?

- Güvencesiz ve sağlıksız koşullarda gelir elde etmeye çalışan bir kişinin yaşadığı bir ihlal insanları güldürebilen bir kazaya dönüşüyor.
- Kişinin ismi, yaşı, olayın yaşandığı tam adres açıkça paylaşılarak kişinin unutulma hakkına, onuruna ve gizliliğine saygı duyulmuyor.
- Müdahale anına dair videoların çekilmesi ve paylaşılması bir hak ihlalini ilgi çekici bir sansasyon malzemesi haline getiriyor.
- Çekilen videolar ile haberin odağı kişinin çöp konteynerinden geri dönüşüm materyalleri toplamak zorunda olması ve sağlıksız çalışma koşulları, iş kazası olması gerekirken gülünç veya acınası bir izlenim materyaline dönüşüyor.

2. HABER

“6 kadın 1 erkeğin yaptıkları ağızları açık bıraktı: Fakir tırt puşt!”

İzmir’de telefonla aradıkları vatandaşlara kendilerini avukat olarak tanıtıp ‘Hukuk bürosundan arıyorum. Kargonuz gelmiş. Kargonuzu almamışsınız. Bununla ilgili icra dosyanız var. Ödeme yapmamışsınız. Haciz gelecek. Sigorta borcunuz var. Daha önceden kalma sigorta borcunuz var’, ‘yasa dışı bahis sitesine girmişsiniz. Ceza ödeyeceksiniz’ diyerek ülke genelinde binlerce vatandaşı dolandıran çete polis operasyonu ile çökertildi.

6’sı kadın toplam 7 çete üyesi ekipler tarafından gözaltına alındı. Yapılan incelemede kadın çete üyelerinin 1.7 milyon lira değerinde Mercedes ve Volvo marka araçları olduğu anlaşıldı. Suç Gelirleriyle Mücadele Büro Amirliği ekipleri lüks araçlara el koydu. Kadın çete üyelerinin para koparamadıkları kişiler ile ilgili defterlerine ‘Fakir, gerizekalı. Tırt. Kapattı puşt. Sadece teşekkür etti’ gibi notlar düştükleri ortaya çıktı. 7 çete üyesi tutuklanarak cezaevine gönderildi.

(Sabah Gazetesi, Temmuz 2022)

Bu haberde neler oluyor?

- Bir dolandırıcılık yöntemini aktaran habere konmuş olan bu başlık akıllarda haberin içeriği ile ilgili başka izlenimler uyandırıyor. Başlıktaki ‘Fakir tırt puşt’ ifadesinin ne amaçla öne çıkarıldığı anlaşılmıyor.
- Çete üyelerine yönelik cinsiyet vurgusu ayrımcılığa sebep oluyor.
- Son dönemlerde sık kullanılan bu dolandırıcılık yöntemine karşı okuyucuları bilgilendirme amacıyla yazılabilecek olan bu haberde magazinsel bir yön yaratılıp dikkatler oraya çekiliyor.

(Nasıl olabilirdi?)

Derin Yoksulluk Ağı olarak görüştüğümüz kişiler de sık sık bu tür aramalar aldığını, haklarında icra veya haciz dosyası olduğunu söylediklerini paylaşmış, doğrusunu nasıl öğreneceklerini bilmediklerini söylüyor. Haber hazırlanırken haberciliğin temel ilkelerinden olan “doğru bilgiyi yayma” ilkesinden yola çıkarak okuyucuların haklarındaki icra dosyalarını nasıl sorgulayabileceklerini, itiraz haklarını ve bu tür aramalarda sık kullanılan yöntemleri açıklayan bir haber içeriği oluşturulabilirdi.

3. HABER

Çocukları dilenmeye nineleri alıştırmış!

Düzce Belediyesi Zabıta Müdürlüğü ekipleri, vatandaşların dini duygularını sömürerek dilenen dilencilere yönelik kent merkezinde operasyon düzenledi.

Düzce Belediyesi Zabıta Müdürlüğü ekiplerince yapılan denetimlerde zorla dilendiği ortaya çıkan küçük çocuğun sözleri herkesi şaşkırtırken, çocukları dilencilğe ninelerinin alıştırdığı ortaya çıktı. Vatandaşların duygularını sömürmek için cami önleri, karayolları ve trafik ışıklarıyla şehir merkezinin yoğun olduğu bölgeleri mesken tutan dilencilere Zabıta ekipleri göz açtırmıyor.

Düzce Belediyesi Zabıta Müdürlüğü ile Aile ve Sosyal Hizmetler Müdürlüğü ekipleri şehir merkezinde dilencilik yapanlara yönelik operasyon düzenledi. Rutin olarak yapılan kontrollerde ve operasyonlarda ise ilginç hayat hikâyeleri de ortaya çıktı. Dilendirilen küçük bir çocuğun hikâyesi ise ebeveynliğin ne kadar önemli olduğunu bir kez daha gözler önüne serdi.

“Cebimiz yok paraları ablamız alıyor”

Aile ve Sosyal Politikalar Müdürlüğüne bağlı uzmanlarla birlikte yapılan dilenci operasyonunda Zabıta Karakoluna götürülen minik çocuğun sözleri duyanları da şaşkırttı. Annesinin dilendikleri parayı aldıktan sonra yeniden dilenmeye gönderdiğini söyleyen minik kız, kendilerini dilencilğe ninelerinin alıştırdığını kaydetti. Düzce’ye Tekirdağ ve sonrasında Adapazarı’ndan geldiğini kaydeden küçük çocuk, topladıkları paraları cepleri olmadığı için ablalarına verdiklerini söyleyerek, “Biz bu işi önceden bilmiyorduk ninem bize öğretti” dedi. Düzce Belediyesi Zabıta Müdürlüğü ve Aile ve Sosyal Hizmetler Müdürlüğü ekipleri okulda eğitimlerine devam etmesi gereken çocukların ailelerine ulaşmak için harekete geçti. (Sabah Gazetesi, Haziran 2022)

Bu haberde neler oluyor?

- Haberin içeriğinde bulunan çocuk yoksulluğunu vurgulamak yerine magazinsel bir üslupla yaklaşılarak meseleyi bağlamından koparma ve “Çocukları dilenmeye nineleri alıştırmış!” ifadesiyle okuyucunun ilgisini çekerek sansasyonelleştirme eğilimi gözlemleniyor.
- “Vatandaşların dini duygularını sömürerek” dilendiği iddia edilen kişilerin eylemlerine dair herhangi bir dini istismar bulgusuna yer verilmiyor ancak sahtekar imajı yaratılıyor.
- Haberin öznesi olan kişilere yönelik “operasyon düzenlendi” ya da “zabıta ekipleri göz açtırmıyor” ifadeleri yoksulları ve yoksulluğu kriminalize ediyor.
- “İlginç hayat hikâyeleri” olarak aktarılan yoksulluk haline ek olarak haberin içeriğinde olay anında çekilen fotoğraflara yer verilmesi, hak ihlalini ilgi çekici kılmaya dönük sansasyonu içeriyor.
- “Dilendirilen küçük bir çocuğun hikâyesi ise ebeveynliğin ne kadar önemli olduğunu bir kez daha gözler önüne serdi” ifadesinde aileye yüklenen sorumluluk ön plana çıkarılırken yapısal mekanizmaları içeren kurumların failiği göz ardı ediliyor.
- “Eğitimlerine devam etmesi gereken çocukların ailelerine ulaşmak” üzere harekete geçildiğine dair ifadeyle ailenin ve çocuğun takibinin yapılacağı izlenimi verilse de gerekli izlemelerin olay gerçekleşmeden önce yapılıp yapılmadığına dair herhangi bir bilgiye yer verilmiyor.

ÇARPITMA

Nedir?

Haber içeriğini doğrudan yansıtmayan veya haberde anlatılan içeriği açıklamayı yapan bakana, sözcüye mal eden başlıklar atmak

Nelere yol açabilir?

Yoksulluk bağlamında incelendiğinde çoğunlukla kamu kaynakları ile sağlanan sosyal desteklerin duyurulma haberlerinde bu strateji karşımıza çıkıyor. Dolayısıyla;

- İçerikle özdeşleşmeyen haber başlıkları, yalnızca başlıklarını okuyarak gündemi takip etmek isteyen okuyucular için yanıltıcı bilgi verebilir.
- Sosyal destekler propaganda yapmak için araçsallaştırılabilir;
 - a. Kamu desteklerine dair olduğundan kapsamlı çalışma olduğu izlenimi uyandırabilir.
 - b. Rutin desteklerin yeni uygulamalar gibi gündemleştirilmesi, içinde bulunduğumuz ekonomik kriz koşullarında kamu otoritelerinin üzerlerine düşenleri eksiksiz yerine getirdiği, gereken tüm adımları attığı algısını yaratabilir.
 - c. Desteklere dair nicel ve toplamı yansıtan verilerin öne çıkarılması, yoksulluk politikalarının etkinliğine dair sorgulamanın önüne geçebilir.

ÖRNEKLER

1. HABER

“Flaş kira yardımı ve kredi desteği kararı!”

18 aya kadar 715 ile 1.150 lira arası kira yardımı ve 160 bin lira, 400 bin lira da kredi desteği sağlanıyor.”

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığında müjde! Kendi binasını dönüştürmek isteyenlere kredi desteği sağlanacak.

‘Faiz destekli kredilerde limit yükseldi. Böylece binasını güçlendirecek

vatandaşa 160 bin lira, konut yapım, konut edindirme, işyeri yapım ve işyeri edindirme kredilerinde de 400 bin liraya kadar kredi sağlanabilecek.

Evi olan bütün vatandaşlara duyuru yapıldı. Bakanlığın kendi binasını dönüştüren vatandaşa desteği iki katına çıkarmasıyla kentsel dönüşüm farkındalığı arttı. İşte detaylar...

(Takvim Gazetesi, Mayıs 2022)

Bu haberde neler oluyor?

- Mayıs ayında konut kiralalarının ve satış fiyatlarının hızla yükselişe geçtiği bir dönemde yukarıdaki manşetle yapılan haber kiracılara sağlanacak bir barınma desteği gibi aktarılırken, haberin detayına girip baktığımızda kentsel dönüşümle yıkılıp yeniden inşa edilecek apartmanlardaki ev sahiplerine yönelik bir uygulama olduğu görülüyor.
- Haberde borçlandırma yöntemiyle bir binanın yeniden inşa edilmesine dair bir teşvik aktarılırken kamu kaynakları ile sağlanan bir destek algısı yaratılıyor.

2. HABER

Bakan Bilgin “Emekli maaşı artacak” demişti! Müjdeyi bugün verecek!

Geçtiğimiz salı günü Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Vedat Bilgin “Temmuz ayında bir sürprizimiz olacak, en düşük emekli maaşı artacak. Detayları 1 Mayıs’ta açıklayacağım” demişti. Bu sözlerin ardından gözler Bakan Bilgin’in bugün açıklayacağı müjdeye çevrildi.

Yılbaşında emekli aylıklarına yapılan yüzde 31’e yakın zam, enflasyonun yüzde 60’ ı aşmasıyla vatandaşlarda yeni zam beklentisi oluştu.

En düşük emekli maaşı ne kadar?

Emekli ve memur maaşları, Ocak 2022’de sosyal refah düzenlemesi yapılması ile arttı. Yapılan düzenleme ile en düşük emekli maaşı 2.500 TL’ye yükselirken, memur ve memur emeklisinin zam oranı ise 30,95’e yükseldi.

En düşük emekli maaşı 4 bin 500 lirayı bulacak!

Geride kalan 3 aylık enflasyon verilerinin oluşmasıyla gözler yeniden Temmuz ayında yapılacak maaş zammına çevrilmişti. Ekonomistler 6 aylık enflasyon farkının yüzde 34,62 olacağını ifade ederken, hesaplamalar sonunda en düşük maaş memurlarda 6 bin 429 liradan 8 bin 622 liraya yükselecek. En düşük emekli aylığı ise memurlarda 4 bin 289 liradan 5 bin 753, esnafta 2 bin 948 liradan 3 bin 969, 2000’den önce emekli olan SSK’lılarda 3 bin 292 liradan 4 bin 432 liraya çıkacak.

(Yeni Akit Gazetesi, Mayıs 2022)

Bu haberde neler oluyor?

- Emekli maaşlarında altı ayda bir yapılan rutin zam, bakandan gelen bir müjde, sürpriz, hiyerarşik bir dil ile lütuf olarak aktarılıyor.
- En düşük emekli maaşının 4.500 lirayı bulacağı bilgisi başlık olarak atılırken, haber içeriğinde bunun bir beklenti olduğu anlaşılıyor. Nitekim en düşük emekli maaşı Temmuz 2022 itibariyle 3.500 lira olarak kalıyor.
- Bahsi geçen ve çarpıtılan zam oranları bir müjde gibi aktarılırken emekli bireylerin içinde buldukları yoksulluk koşulları, geçinememe halleri ve güncel açlık/yoksulluk sınırları görmezden geliniyor.
- Haber başlığında bahsedilen açıklama o gün yapılmıyor.

3. HABER

400 bin çocuğun güvencesi hazır: 1 yıl dolmadan 1 milyarlık birikim

Geçtiğimiz yıl Mayıs sonunda yapılan değişikliklerle 18 yaş altı katılımcılara BES sözleşmesi yüzde 30 devlet desteğiyle 15 emeklilik şirketi tarafından düzenlenmeye başlamıştı. Henüz, 1 yıllık süre tamamlanmadan, 18 yaş altı 400 bine yakın katılımcı sisteme dahil oldu, fon büyüklüğü ise 1 milyar TL'ye yaklaştı.

(Türkiye Gazetesi, Mayıs 2022)

Bu haberde neler oluyor?

- Haberde 400 bin çocuğun güvencesi olarak bahsedilen sistem, çocuklar adına düzenli olarak velilerinin para yatırdığı ve devlet desteği ile birikimin %30 arttığı Bireysel Emeklilik Sistemi.
- Bu sistemde biriken devlet katkısını alabilmek için en az 10 yıl sistemde kalmak ya da 56 yaşını doldurmak gerekiyor. Dolayısıyla "400 bin çocuğun güvencesi" ifadesinde yanlış yönlendirme, haberin içeriğinde ise bilgi eksikliği göze çarpıyor.
- BES çocuklar için doğrudan bir güvence yaratmıyor. "1 yıl dolmadan 1 milyarlık birikim" ifadesinden bireysel birikim miktarı hesaplanamadığı halde desteğin büyüklüğüne dair algı yaratılıyor.

4. HABER

Bakan, gençlere müjdeyi duyurdu! Ücretsiz olacak

Gençlik ve Spor Bakanı Mehmet Muharrem Kasapoğlu, 18-25 yaş arasındaki tüm gençlere müze ve ören yerlerine ücretsiz girebilecekleri 'Müzekart GNS' dağıtacaklarını açıkladı.

Türkiye'nin tüm şehirlerinden gençlerin kültür, sanat, spor, seyahat faaliyetlerine erişiminde fırsat eşitliği sağlamak ve gençlerin sosyalleşmelerini desteklemek amacıyla Gençlik ve Spor Bakanlığı tarafından hayata geçirilen "Genç Ne Sever" platformunun tanıtım toplantısına katılan Bakan Kasapoğlu, konuşma yaptı.

“En doğudan en batıya, en kuzeyden en güneye 17 milyon gencimizin her biriyle ayrı ayrı gurur duyuyoruz. Onların sporda, sanatta, eğitimde, teknolojide, girişimcilikte, pek çok alanda ortaya koyduğu başarılar, bizler için övünç kaynağı. Bugüne kadar gençlerimiz için üretmeyi en büyük hizmet, gençler kendilerini yarınlar hazırlarken tüm imkanlarla onlara destek olmayı en büyük görev olarak addettik. Sayın Cumhurbaşkanı’mızın liderliğinde son 20 yılda, sosyal politikaların ön sırasına gençleri koyduk. Çünkü gençler güçlü olursa, Türkiye güçlü olur, gençler iddialı olursa, Türkiye iddialı olur. Bunu çok iyi biliyoruz. Çalışmalarımızı bu anlayışla hayata geçiriyoruz.”

“Dünyanın en büyük öğrenci yurdu altyapısını inşa ettik”

Bakan Kasapoğlu, son yıllarda yapılan yatırımlarla Türkiye’yi öğrenci yurdu bakımından dünyanın en iyi altyapısına sahip ülkesi haline getirdiklerini söyledi.

Öğrenci yurdu sayısının her geçen gün arttığını aktaran Kasapoğlu, “Dünyanın en büyük öğrenci yurdu altyapısını inşa ettik. 81 il, 251 ilçede hizmet veren 800’e yakın öğrenci yurdumuzdan yılda 750 bin öğrenci istifade ediyor. Yurt sayımıza, yatak kapasitemize her geçen gün yeni yatırımlar ekleniyor. Yine dünyanın devlet eliyle verilen en kapsamlı burs ve öğrenim desteği kredisini hayata geçirdik. Eğitimde fırsat eşitliğini sağladık. Doğup büyüdüğü şehir hangisi olursa olsun, sosyo-ekonomik imkanları hangi düzeyde olursa olsun, arzu eden herkese üniversite kapılarını ardına kadar açtık. Gençlerin karar alma mekanizmalarında etkin olarak yer almasını, fikirlerinin ve düşüncelerinin politika yaklaşımlarına, kurumların işleyişine ve tüm konulara direkt olarak etki etmesini temin ettik. Sosyal, kültürel, sanatsal, eğitsel ve sportif olarak gençlerimizin gelişimi için adeta bir seferberlik yürüttük.” ifadelerini kullandı. (Haber7.com, Temmuz 2022)

Bu haberde neler oluyor?

- Haber başlığında hangi bakanlık tarafından hangi hizmetin ücretsiz sağlanacağı bilgisi paylaşılmıyor.
- “Gençlerin kültür, sanat, spor, seyahat faaliyetlerine erişiminde fırsat eşitliği sağlamak ve gençlerin sosyalleşmelerini desteklemek amacıyla” planlanan bir uygulama yine bakanın gençlere lütuf olarak sunduğu müjdeli bir habere dönüşüyor.
- Haber başlığında bir şeyin ücretsiz olacağı söylenerek ilgi yaratılırken, haber içeriğine girildiğinde ücretsiz olacak Müzekart GNS hakkında bir paragraf bilgi sunulduğu, haberin Gençlik ve Spor Bakanı Kasapoğlundan alıntılarla bir propaganda aracına dönüştürüldüğü görülüyor.

5. HABER:

Bakan Yanık müjdeyi verdi! 3 milyar 125 milyon TL hesaplara yatacak

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanı Derya Yanık, Kurban Bayramı dolayısıyla sosyal yardım programları kapsamındaki ödemelerin öne çekildiğini belirterek 3 milyar 125 milyon TL'nin hesaplara yatırılacağını söyledi.

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanı Derya Yanık, Kurban Bayramı dolayısıyla sosyal yardım programları kapsamındaki ödemelerin bugün hesaplara yatırılacağını bildirdi. AA'da yer alan habere göre, Bakan Yanık, yazılı açıklamasında, Kurban Bayramı öncesi yapılacak temmuz ayı yaşlı, engelli aylıkları, evde bakım yardımı ve sosyal ve ekonomik destek (SED) ödemelerine ilişkin bilgi verdi.

Temmuz ayında yaklaşık 835 milyon lira yaşlı aylığı ödemesi yapacaklarını belirten Yanık, yaklaşık 658 milyon lira engelli aylıklarını da hak sahiplerinin hesaplarına yatıracaklarını kaydetti.

(Akşam Gazetesi, Temmuz 2022)

Bu haberde neler oluyor?

- Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı bünyesinde halı hazırda uygulanan sosyal yardım programları ödemeleri yeni bir habermiş gibi, yine bir müjde diliyle aktarılıyor.
- Vurgunun yapılan desteklerin toplam miktarında olması, bireylere verilen desteklerin niteliği ve yeterliliği konusunda bir tartışma alanı açmıyor.
- Haberde belirtilen “yaşlı aylığı” 1684 TL, evde bakım yardımı 2354 TL, “engelli aylıkları” kişinin engel durumuna göre 865 veya 1295 TL, “sosyal ve ekonomik destek” ise çocuğun eğitime devam ettiği kademeye bağlı olarak 629,99 ile 1.611 TL arasında değişiklik gösteriyor.
- Desteklerin yalnızca ekonomik karşılığının görünür olması, yoksulluğun çok boyutlu yapısını görünmez kılıyor, kişilerin temel hak ve ihtiyaçlarına erişimini ekonomik göstergelere indiriyor.
- Örneğin Sosyal ve Ekonomik Destek programının amacı yoksulluk nedeniyle eğitime devam edemeyen çocukları içinde buldukları risklerden uzaklaştırmak, çocukların eğitim süreçlerini takip etmek ve okul devamlılığını artırmak olduğu halde, yapılan bu tür haberlerde eğitim takip sistemine dair herhangi bir bilgilendirme eklenmiyor.

YOKSULLUK TEMSİLLERİ

BÖLÜM İÇERİKLERİ:

TANIM

NELERE YOL AÇABİLİR

ÖRNEKLER

Ocak - Ağustos 2022 tarihleri arasında incelediğimiz haberlerde yoksulluk koşullarında yaşayan kişilerin **'Sahtekar'** **'Suçlu'** **'İhtiyaç Sahibi'** ve **'Karşı Çıkan/ İtiraz Eden'** olmak üzere dört farklı şekilde temsil edildiğini gördük. Haberin kaynağı, haberde kullanılan görseller, içeriğin nasıl bir söylemle ve bağlamda aktarıldığı değişkenlik gösterse dahi genellemelere dayanan temsiliyetler yoksulluk koşullarında yaşayan kişilerle ilgili kalıp yargılar üretebiliyor, olumsuz yargıları güçlendirebiliyor ve kişilerin toplumdaki dışlanmasına zemin oluşturuyor.

SAHTEKAR YOKSUL TEMSİLİYETİ

Nedir?

- Ekonomik sıkıntılarında bahseden, yoksulluğunu anlatan, dilenen kişilerin “gerçekte” yoksul olmadığını aktarmak amacıyla yapılan haberlerin yarattığı yoksul temsilidir.
- Bu haberlerde “oyun”, “taktik”, “numara”, “rol yapmak” ve “foya” söylemleri ortaya çıkarken; haberin öznelerini nitelemek için “arsız”, “oyuncu”, “sahtekar” gibi sıfatlar kullanılıyor.

Nelere yol açabilir?

- Görünen yoksulluğun “sahte” olduğu algısını besliyor, yoksulluğu yok sayma yönündeki eğilimi güçlendirme riski taşıyor.
- Yoksulluk koşullarında yaşayan, yoksulluk koşullarını görünür kılan kişilerin sahtekar olduğuna yönelik algıyı besliyor, genelleme ve önyargılara alan açıyor.
- Dilenen veya atık toplayan kişilere yönelik güvenlik güçleri müdahalesini meşrulaştırıyor.

ÖRNEKLER

1. HABER

‘İş yok açız’ dedi arabası, arazisi çıktı

CHP Milletvekili Gürsel Tekin’e “İş yok, aş yok, açız” diyen Elif Yılmaz’ın emekli maaşı aldığı, 300 bin TL’lik aracı ve 80 dönüm arazisinin olduğu ortaya çıktı

CHP’nin İstanbul Milletvekili Gürsel Tekin, bir grup partili ile Aksaray’da pazar yerini ziyaret etti. Tekin’in yanına gelen Elif Yılmaz (67) isimli vatandaş, “Savaştan ölmeyiz, açlıktan ölürüz. İş yok, aş yok, çok zor durumdayız. Hasta çocuğum var doktora alıp gidemiyorum. Oğlumun işi yok, iş bulamıyorum. Açlıktan, parasızlıktan millet karısını çocuğunu öldürüyor. Çok zor durumdayız. Gelsinler ben açları göstereyim” dedi. Tekin daha sonra sosyal medya hesabından yaptığı paylaşımında, “Aksaraylı teyzenin sözleri içinizi acıtacak: ‘Savaştan ölmeyiz, açlıktan ölürüz. Aç yok diyorlar gelsinler ben göstereyim’” notuyla paylaştı.

Çocukları yurt dışında

Ancak Tekin’e dert yanan Elif Yılmaz’la ilgili gerçek bambaşka çıktı. 10 çocuk annesi kadının 3 çocuğunun yurtdışında, 4 çocuğunun İstanbul’da, diğerlerinin ise Konya ve Aksaray’da çalıştığı öğrenildi. Kendisi de 2013’te Bağ-Kur’dan emekli olan Yılmaz’ın üzerine kayıtlı 300 bin liralık aracının olduğu ayrıca 80 dönüm arazisinin bulunduğu kaydedildi. Yılmaz’ın engelli olan torununa ise 2 bin 354 TL evde bakım aylığı verildiği ortaya çıktı. (Sabah Gazetesi, Haziran 2022)

Bu haberde neler oluyor?

- Haberdeki öznenin kişisel bilgileri (ad, soyad, yaş) kendi rızası dışında açıkça kullanılıyor, doğru bilgi vermediği öne sürülerek hedef gösteriliyor.
- Emekli maaşlarının birçoğunun yoksulluk sınırının altında kaldığı bilgisi göz ardı edilerek emekli maaşıyla geçinen kişilerin yoksulluk koşullarında yaşayamayacağına dair bir algı oluşturuluyor.
- Aynı şekilde, bir engelli bireyin ihtiyaçları göz önünde bulundurulduğunda yeterli olmayacak bir miktar olan ve evde engelli bir kişiye bakım veren kişilere sağlanan bir sosyal destek mekanizması olan evde bakım desteği yoksulluk koşullarında yaşandığını yalanlayan bir gerçek olarak ileri sürülüyor.
- Yoksulluk koşullarında yaşayan birçok kişinin; üzerlerine kayıtlı hurda araç, geçmişten kalma fakat herhangi bir gelir getirmeyen/içinde yaşanması ve satılması mümkün olmayacak durumda olan ev/arazileri sebebiyle sosyal desteklerden faydalanamaması durumuyla karşılaşıyoruz. Yalnızca kağıt üstündeki niceliği baz alan yoksulluk ölçütü, yoksulluğun çok boyutlu yapısını görmezden geliyor.
- Yoksulluk koşullarını görünür kılan bir kişinin aktardıklarını yalanlamak üzerine kurulu bu haber yoksulluğu inkar etme amacı güdüyor, yoksulluğun neden olduğu ihlalleri aktaran kişiler hakkında “sahtekar” temsili yaratıyor.

2. HABER

Arabaların önüne atlayıp bayılma numarası yaptı! Arsız dilenci kamerada

Şişli’de kendini, seyir halindeki araçların önüne atarak bayılma numarası yapan ve insanlardan duygu sömürsü yaparak para toplayan dilenci cep telefonu kamerasına yakalandı. Olay geçtiğimiz gün Şişli Halaskargazi Caddesi üzerinde meydana geldi. İddiaya göre, cadde üzerinde harekete geçmeyi bekleyen dilenci, bir süre sonra kendisini seyir halindeki bir aracın önüne atarak bayılma numarası yaptı. Kendisine yardıma gelen vatandaşlar, şahsı olduğu yerden kaldırıp kaldırıma taşıdı. Bayıldığını, hasta olduğunu ve paraya ihtiyacı olduğunu öne süren dilenci, çevredekilerden yardım istedi. Bayılma numarası yapan dilencinin oraya sürekli olarak geldiği ve aynı numarayla dilendiği ortaya çıktı. O anlar ise yoldan geçen bir motosiklet sürücüsünün kamerasına saniye saniye yansdı.

“Bayılıyor sonra para istiyor”

Aynı cadde üzerinde esnafılık yapan Fatih Armanlı, “Buralarda bu tarz dilenciler, bu tarz ayılan, bayılanlar çok oluyor. Yani artık normal karşılıyoruz. Genelde çoğu inandırıcı ve gerçek değil. Bunlara inanmasınlar. Bu insanları dikkate almasınlar. Geliyorlar, dileniyorlar burada. Kendilerini yola atıyorlar. Sürekli olarak hasta taklidi yapıyorlar. Çok fazla var. Bayılıyor sonra para istiyor. Hasta olduğunu belirtiyor. Onun haricinde dileniyor. Burada bu tarz çok fazla insan var. Vatandaşlar da onları görüp cebine para koyuyor, onlar da ajitasyon yapıyor tabii ki. Burada arada bir oluyor böyle durumlar görüyoruz” dedi.

Dilencinin bayılma numarası anbean kaydedildi

İnsanların duygularını sömüren dilenci cep telefonu kamerasına yansdı. Görüntülerde bir şahsın akan trafikte kendini araçların önüne attığı bayılma numarası yaptığı ve ardından vatandaşların gelip şahsa yardım ederek kaldırıma taşıdığı görülüyor. (Yeni Akit Gazetesi, Nisan 2022)

Bu haberde neler oluyor?

- Haberin başlığında ve içeriğinde iddia edilen “bayılma numarası” ya da “duygu sömürsü” eylemleri, yoksulluğa dair oluşturulmuş “sahtekar” söylemini pekiştiriyor. Bu durumun açık örneği yine haberde görüşleri yer alan esnafın “bu insanları dikkate almasınlar” ifadesinde görülüyor. Dilenen bir kişinin üzerinden yapılan genelleme ve buna dair söylem, yoksulluk yaşayan kişilere dair bir etiketleme ve damgalamaya sebep oluyor.
- “Arsız dilenci” ifadesi dilenen kişiye karşı hakaret unsuru içermekle birlikte yoksulların bir kesimi için olası nefret söyleminin zeminini oluşturuyor.
- Haber, ortaya çıkmış yoksulluğun sorumlusu olarak yalnızca olayın öznesini işaret ediyor. Kişinin içinde yaşadığı yoksulluk koşullarında yükümlülüğü olan sistem aygıtlarından söz edilmiyor.

- Haberin öznesi olan kişiye yönelik “cep telefonu kamerasına yakalandı” ifadesi “sahtekar” söyleminin yanı sıra olayın kriminal bir unsur içerdiği izlenimine sebep oluyor.
- Haberin inşa ettiği genelleme ve önyargı içeren söylem, dilenen kişiye dair görüşlerine yer verilen esnafın “yani artık normal karşılıyoruz” ifadesinde de görüleceği gibi, yoksulluğu normalleştirerek yok sayma yönündeki eğilimi pekiştiriyor.

3. HABER

“Dilenci değilim, komşumu bekliyorum” dedi: Foyası para toplarken ortaya çıktı!

Elazığ’da ilginç bir olay yaşandı. Trafik ışıkları ve cami önünde denetim yapan zabıtalardan bir dilenciye yakalandı, vatandaş hala para vermeye çalıştı. Kadın dilenci “Ben dilenci değilim” diyerek verilen parayı geri çevirmesine rağmen zabıtayı kandıramadı, cezayı yedi.

Elazığ’da trafik ışıkları ve cami önünde denetim yapan zabıtaya yakalanan ve “Ben komşumu bekliyorum” diyen dilencinin foyası yoldan geçen başka bir kadının kendisine para vermesiyle ortaya çıktı. Kadın dilenci “Ben dilenci değilim” diyerek verilen parayı geri çevirmesine rağmen zabıtayı kandıramadı, cezayı yedi.

Elazığ Belediyesi Zabıta Müdürlüğü ekipleri tarafından kentin birçok noktasına yapılan operasyonda 15 dilenci hakkında işlem yapıldı. Yapılan çalışmalar kapsamında, gelen şikayetler üzerine özellikle cami önleri ve trafik ışıkları ile insanların yoğun olarak kullandığı bölgeleri tercih eden dilenciler, tek tek yakalandı. Zabıta araçlarını gören bazı dilenciler kaçarken bazısı de kovalamaca sonucu yakalandı.

Zabıtayı görünce “ben dilenci değilim” dedi

Kentte dilenen dilenci sivil gezen zabıta ekiplerini karşısında görünce “Ben dilenci değilim, komşumu bekliyorum” diyerek ekipleri ikna etmeye çalıştı. O sırada yoldan geçen bir vatandaşın dilenciye para vermeye çalışması ve dilencinin “Ben dilenci değilim” demesi bile onu kurtaramadı. Gerçekleştirilen denetim sonrası ekipler tarafından yakalanan 15 dilenci Zabıta Müdürlüğüne götürüldü. Burada dilencilerin üzerlerinde bulunan paralara el konulurken, Kabahatler Kanunu gereği her birine para cezası kesildi. (Akşam Gazetesi, Ocak 2022)

Bu haberde neler oluyor?

- Haberin başlığı ve içeriğinde yer alan “foyası para toplarken ortaya çıktı” ya da “zabıtayı kandıramadı” ifadeleri dilenen kişinin içinde bulunduğu yoksulluk koşullarını göz ardı ederek “sahtekar” algısını oluşturuyor ve bu durum yoksulluğun meydana getirdiği bir duruma karşı duyarsızlaşma ya da mesafelenmeyi pekiştiriyor.
- “Yapılan operasyonda” ya da “tek tek yakalandı” ifadeleri kişiyi kriminalize ederken kişiyi yoksulluk koşullarına iten yapısal sistemlerin sorumluluğu göz ardı ediliyor.

- “Zabıta araçlarını gören bazı dilenciler kaçarken bazısı de kovalamaca sonucu yakalandı” ifadesinde kriminal boyutun yanı sıra yoksulluk koşullarındaki bir kişiye karşı güvenlik güçlerinin müdahalesini meşrulaştırıyor.
- Gerçekleşen olayın “ilginç” olarak nitelendirilmesi ve haberde yer verilen zabıta aracına bindirilme görüntüleri hem yoksulluğu ilgi çekici kılmaya dönük sansasyonu içeriyor hem de unutulma hakkının ihlal edilmesine sebep oluyor.
- Dilenen insanlara dair yapılan birçok haberde karşılaştığımız durumun aksine kişinin cinsiyetinin vurgulanması ayrımcı bir söylemi içeriyor.
- Haberin öznesine yönelik “Cezayı yedi” söylemi, “hak ettiğini buldu” gibi bir yaklaşımla otoritelerin dışında ikinci bir cezalandırmaya işaret ediyor.

4. HABER

Karaköy’de sahtekar dilenciler kamerada

Karaköy’de çöpten ekmek toplayıp yiyormuş gibi yapan dilenciler zabıta ekipleri tarafından yakalandı.

Karaköy’de çöpten ekmek toplayıp yiyormuş gibi yapan dilenciler zabıta ekipleri tarafından yakalandı.

İnsanları kandıran dilenciler yakalandı

Olay, geçtiğimiz gün Karaköy’de meydana geldi. Edinilen bilgiye göre, dilenciler kucağına çocuklarını da alarak çöp kutusunun yanında oturarak çöpten yemek yiyor gibi yaparak vatandaşlardan para dilendi. Çocuğun ve kadının çöpten yemek yediğini düşünüp yardım eden insanları kandıran dilencilerin oyununu Beyoğlu Belediyesi Zabıta Müdürlüğü Ekipleri bozdu. Ekipler şikayetler üzerine olay yerine gelerek dilencileri yakaladı. Duygu sömürüsü yapan dilencilerin vatandaşlardan para aldıkları o anlar kameraya yansıdı. Aynı dilencilerin daha öncede bu yöntemle dilendikleri ve zabıta ekipleri tarafından yakalanarak cezai işlem uygulandığı öğrenildi. (Yeni Şafak Gazetesi, Haziran 2022)

Bu haberde neler oluyor?

- Haberde yer alan, “sahtekar”, “çöpten ekmek toplayıp yiyormuş gibi yapan” ya da “insanları kandıran” ifadeleri, olaydaki sahiciliği herhangi bir bulguya dayanmadan tayin ederken yoksulluğun bir biçimini “sahte” imajıyla aktarıyor. Oysa Derin Yoksulluk Ağı olarak yaptığımız araştırma ve saha gözlemleri, kişilerin gıdaya erişemediği dönemlerde market atıklarından veya sokaklardaki çöplerden yemek topladıklarını ortaya koyuyor.
- “Duygu sömürüsü” ya da “dilencilerin oyunu” sıklıkla karşılaştığımız genelleşici söylemler olmakla beraber yoksulluğa karşı kayıtsızlaşmayı artırıyor.
- “Zabıta ekipleri tarafından yakalandı” ifadesinde hem güvenlik güçlerinin müdahalesinin meşrulaşmasına hem de dilenme eyleminin “kriminal” bir unsur olarak algılanmasına sebep oluyor.
- Haberde yer alan görseller haberin diliyle paralel biçimde “sahtekar” algısını pekiştiriyor ve yoksulluğun sebebinin yalnızca dilenen kişiye yüklüyor.

SUÇLU YOKSUL TEMSİLİYETİ

Nedir?

- Yoksulluk koşullarında yaşayan insanların maruz bırakıldıkları eşitsizlik, sosyal dışlanma gibi ihlallerin varlığı gözetilmeden, yoksulların toplumun işleyişini bozdukları söylemiyle yapılan haberlerin yarattığı yoksul temsilidir.
- Bu haberlerde yer alan “şüpheli”, “operasyon”, “yakalanma”, “göz açtırmama” ve “geçit yok” gibi söylemler; yoksulluk koşullarında yaşayan özneleri ve onların eylemlerini nitелеmek üzere kullanılıyor.

Nelere yol açabilir?

- Yoksulluğun bir hak ihlali olarak ele alınmasını güçleştiriyor, yoksulluğu suç olarak gösterme riski taşıyor.
- Yoksulluk halini görünür kılan öznelerin “suçlu” olarak algılanmasına yönelik düşünceleri besliyor, hali hazırda maruz bırakıldıkları dışlanmayı derinleştiriyor.
- Kişilerin hayatta kalma stratejileri, “toplum düzenine uymadıkları” düşüncesiyle kriminalize ediliyor. Güvenlik güçlerinin adli yargı olmadan ceza uygulamasını normalleştiriyor.

ÖRNEKLER

1. HABER

Adana'da dilenci operasyonu: Onlarca kişiye para cezası uygulandı

Adana'da trafik ışıklarında duran araçların camını silerek sürücülerden para isteyen 80 kişiye 22 bin 160 lira para cezası uygulandı.

Adana'da, kavşak ve trafik ışıklarında araçların camını silip para isteyerek sürücüleri rahatsız eden 80 kişiye, 22 bin 160 lira para cezası uygulandı. Şüphelilerden A.Ö., polis aracına bindirilirken, "4 kere hacca gittik, geldik. İnanmıyorsan dayıya sor" dedi.

DHA'dan alınan habere göre, İl Emniyet Müdürlüğü'ne bağlı Asayiş Şube Müdürlüğü ekipleri, kavşak ve trafik ışıklarında cam silip, para isteyerek sürücülere rahatsızlık veren kişilere yönelik uygulama yaptı. Kent genelinde ana arterlerde konuşlanan 148 ekip, şüphelileri takibe aldı. Ekiplere yakalanan 80 kişiye, Kabahatler Kanunu'na göre 22 bin 160 lira para cezası uygulandı.

Yüreğir ilçesi Karataş Bulvarı'nda cam silen A.Ö. de polis tarafından yakalanıp gözaltına alındı. A.Ö., polis aracına bindirildiği sırada kendisini görüntüleyen gazetecilere, "4 kere hacca gittik, geldik. İnanmıyorsan dayıya sor" dedi.

(Akşam Gazetesi, Haziran 2022)

Bu haberde neler oluyor?

- "Şüphelileri takibe aldı" ya da "polis tarafından yakalanıp gözaltına alındı" ifadelerinde hem güvenlik güçlerinin yoksulluğun bir haline yönelik eylemlerini meşrulaştırma hem de tercih edilen söylemin kendisiyle haberin öznelere "kriminalize etme" söz konusudur.
- Emniyet birimlerinin gerçekleştirdiği operasyon için yoksulluk koşullarındaki öznelere yönelik "dilenci operasyonu" söylemi ayrımcılığı artırıyor.
- Kişilerin içerisinde buldukları yoksulluk koşullardan sorumluluğu olan otoritelerin rolünden bahsedilmiyor.
- "Rahatsızlık veren kişilere yönelik uygulama" ifadesi yoksulluk koşullarındaki kişilerin dışlanmasına yönelik süregelen algıyı pekiştiriyor.

2. HABER

Araçlarla kağıt ve hurda toplayanlara göz açtırılmıyor

Kayseri İl Emniyet Müdürlüğü Devriye Ekipler Amirliği ekiplerince çek çek türü araçlarla kâğıt ve hurda toplayan şüpheli şahıslara yönelik uygulama...

Kayseri İl Emniyet Müdürlüğü Devriye Ekipler Amirliği ekiplerince çek çek türü araçlarla kâğıt ve hurda toplayan şüpheli şahıslara yönelik uygulama yapıldı.

Edinilen bilgiye göre Melikgazi, Kocasinan, Talas Devriye Ekipler Amirliğince çek çek türü araçlarla kâğıt ve hurda toplayan şüpheli şahıslara yönelik uygulama yapıldı. Yapılan uygulamada; 67 şahıs sorgulandı, 53 araç kontrolü yapıldı. Uygulama sonucunda 2 aranan şahıs ile 1 yoklama kaçağı şahıs yakalanırken 1 adet yakalamalı/hacizli motosiklet ele geçirildi.

(Karaman Habercisi.com, Mart 2022)

Bu haberde neler oluyor?

- Haberin başlığında kullanılan “göz açtırılmıyor” ifadesi, direkt olarak kağıt ve hurda toplayan kişileri “suçlu” oldukları izlenimiyle hedef gösteriyor. Katı atık toplayıcılığı yaparak geçimini sağlamaya çalışan kişilere yönelik önyargılar genelleme yoluyla besleniyor.
- “Şüpheli şahıslara yönelik uygulama” ya da “sorgulandı, araç kontrolü yapıldı” ifadeleriyle potansiyel suçlu vurgusu pekiştiriliyor ve güvenlik güçlerinin uygulamaları meşru bir zeminde ele alınıyor.
- Haberin söylemi okuyucuları, katı atık toplayıcılarının dışlanmasını normalleştirmeye ve sürdürmeye sevk ediyor.

3. HABER

Çocuk dilencilere geçit yok!

Kocaeli İl Emniyet Müdürlüğü'ne bağlı ekipler, Ramazan ayının gelmesi ile birlikte sokakta sayısı artmaya başlayan çocuk dilencilere yönelik uygulamada bulundu. Bir haftadan bu yana yapılan uygulamalarda 23 çocuk dilenci tespit edildi.

Kocaeli İl Emniyet Müdürlüğü, özellikle ramazan ayının gelmesi ile birlikte, sayıları oldukça artan çocuk dilencilerin önüne geçmek amacıyla başlattığı uygulamalarına, aralıksız devam ediyor. Bu kapsamda 11 Nisan ile 17 Nisan 2022 tarihleri arasında il genelinde yapılan denetim ve kontrollerde, sokakta dilendikleri belirlenen 23 çocuk tespit edildi. Buldukları soğuk ve güvensiz sokak ile caddelerden alınan çocuklar, gerekli uyarılar yapıp, adli işlemler başlatılarak ailelerine teslim edildi. Emniyetin bu tarz uygulamalara devam edeceği belirtildi.

(Sabah Gazetesi, Nisan 2022)

Bu haberde neler oluyor?

- Yoksulluk koşullarındaki çocukların maruz kaldıkları yaşam stratejilerinin, “geçit yok” söylemiyle haberleştirilmesi “kriminal” bir özne olarak algılanmalarına yol açıyor.
- Çocuk yoksulluğuna dair oluşturulan haberin, “sokakta sayısı artmaya başlayan çocuk dilenciler” aktarımıyla birlikte bu durum karşısında failliği bulunan özneler içinde yalnızca ailelerinin belirtilmesi, yapısal sistemlerin sorumluluğunu gizliyor.
- “Sayıları oldukça artan çocuk dilencilerin önüne geçmek amacıyla” başlatılan emniyet uygulamalarına karşılık çocukların niçin dilenme koşullarında yaşadıklarına dair bir ifadeye yer verilmemesi, yoksulluk koşullarının toplum nezdinde sıradanlaşmasına ve kayıtsız kalınmasına sebep oluyor.
- Haberde çocuk dilencilere geçit yok deniyor ama çocukların açıklıklarını nasıl gidereceklerine dair hiçbir bilgi verilmiyor. Çözüm önerilerine yer verilmiyor. Sadece okuyanı dilenen çocuklara karşı kışkırtıcı bir dil kullanılıyor
- “Gerekli uyarılar yapıp, adli işlem başlatılarak” ifadesinde çocuklara yönelik uygulanan tavrın pedagojik bir boyutu olup olmadığına dair bilgi verilmiyor.

“İHTİYAÇ SAHİBİ” YOKSUL TEMSİLİYETİ

Nedir?

- Yoksulluk koşullarında yaşayan kişileri hak sahibi birer özne değil, ihtiyaç sahibi ve başkalarının yardımına muhtaç bireyler gibi gösteren, kişilerin güçlü yanlarından ziyade “muhtaçlıklarına” odaklanan haberlerin yarattığı yoksul temsilidir.
- Bu temsiliyet genellikle romantize eden söylem stratejisi ile birlikte şekilleniyor.
- Bu haberlerde “ihtiyaç sahibi” “muhtaç” “gariban” “yetim, öksüz, kimsesiz” “yüzü güldürülmesi gereken” “aciz” söylemleri öne çıkarken, “kuyrukta bekleme” “izdiham” “hayırseverlerin yardımları” gibi durumlardan bahsediliyor.

Nelere yol açabilir?

- Yoksulluk koşullarında yaşayan kişilerin yoksullukla mücadelesini görünmez kılıyor.
- Yoksulluğu toplumu ilgilendiren bir sorun olarak değil, bireylerin mağduriyeti ve zayıflığı olarak aktarabiliyor.
- Yoksul kişilere yönelik bir hiyerarşi yaratıyor, alan-veren ilişkisini güçlendiriyor.
- Okuyucularda öncelikle bir acıma duygusu yaratarak yoksulluğa neden olan sistematik ayrımcılığı ve sorumluları işaret etmeyi ikinci plana atıyor.
- Yoksullukla mücadele için kullanılan kamu kaynaklarını devletin bir sorumluluğu değil lütfu gibi gösteriyor.

ÖRNEKLER

1. HABER

Batman Umut Kervanı 200'ü aşkın yetim ve muhtaç çocuğu giydirdi

Aileleriyle birlikte mağazaya gelerek diledikleri ayakkabı ve kıyafeti alma imkânı bulan çocuklar, Kurban Bayramına yeni kıyafetleriyle girecek olmanın sevincini yaşadı.

Batman Umut Kervanı, “Yetime ve muhtaçlara umut ol” sloganıyla Kurban Bayramı öncesi yüzlerce yetim ve muhtaç çocuğa giyim ve ayakkabı yardımında bulunarak yüzlerini güldürdü.

Batman Umut Kervanı Başkanı Salih Güzel, yaptığı açıklamada, kentte 200'ü aşkın yetim ve ihtiyaç sahibi çocuğa Kurban Bayramı dolayısıyla kıyafet yardımı yaptıklarını söyledi.

“200'ün üzerinde yetim ve yoksulu giydirme imkânı elde ettik”

Giyim yardımını geleneksel hale getirdiklerini ifade eden Güzel, “Batman Umut Kervanı olarak geleneksel hale getirmiş olduğumuz bayramda yetim ve yoksul çocukları giydirme programımızdan birini daha icra ediyoruz. Hayırseverlerimizin bağışlarıyla bugün burada 200'ün üzerinde yetim ve yoksulu giydirme imkânı elde ettik. Allah hayırseverlerimizden razı olsun.” dedi.

“Yetimlerin, yoksulların sevindiği gün bizim için mutluluk günüdür”

Kendilerine desteklerini esirgemedikleri için hayırseverlere teşekkür eden Güzel, “Yetimlerin, yoksulların güldüğü, sevindiği her gün bizim için sevinçli, mutluluk günüdür. Bu mutluluğu bize yaşattıkları için Allah hayırseverlerimizden razı olsun. Bu hayırlarına Batman Umut Kervanını aracı kıldıkları için kendilerine teşekkür ediyoruz.” ifadelerini kullandı. (Odak Haber.com, Temmuz 2022)

Bu haberde neler oluyor?

- Haberde ‘muhtaç’, ‘ihtiyaç sahibi’ çocuklar ifadeleri yoksulluk koşullarında yaşayan kişileri tanımlayan sıfatlar gibi kullanılıyor. Benzer bir şekilde dernek başkanı yaptığı konuşmada, çocuklardan ‘yetimler, yoksullar’ olarak bahsediyor. Bu ifadeler okuyucularda acıma duygusu uyandırıyor ve çocukları güçsüzleştiriyor.
- “Muhtaçlık” ifadesi çocuklara atfedilirken, çocukların kıyafete erişememesinin bir hak ihlali olduğunu, devletin çocukları yoksulluk ve sosyal dışlanmadan koruma sorumluluğunu⁹ görünmez kılıyor.

9. Avrupa Sosyal Şartı, madde 30

- Kıyafet desteği kameralar önünde yapılıyor ve yoksullar ile bağışçılar arasındaki hiyerarşiyi güçlendiriyor. Ayrıca bağışçıları kahramanlaştırıyor. Bağışçılar “çocukların yüzünü güldüren birer umut kaynağı” olarak tasvir ediliyor.
- Yapılan kıyafet desteği dernek için bir tanıtım aracı olarak kullanılarak araçsallaştırılıyor.
- Haber dilinde okuyucunun ve potansiyel bağışçıların ilgisini çekmek için romantize etme ve magazinleştirme stratejileri de öne çıkıyor.

HABER 2

İstanbul’da bir evsizin sabahı

Sokakta sabahlayan bu adama gelip geçenler göz ucuyla bakarak yollarına devam ederken, sokak köpekleri dostluklarıyla o yabancı gözlerden farklıdır onun için.

Türkiye’nin en büyük kenti İstanbul’da, Kadıköy Söğütluçeşme’deki metrobüs durağına bağlanan bu dar yol özellikle sabah işe gidiş ve akşam dönüş saatlerinde yoğundur. Gidecek bir işi ve dönecek evi olmayan kentin binlerce evsizinden biri içinse daha fazlası.

Belki çöpten bulduğu yorganı altına, battaniyeleri üstüne çekerek sabahlayan bu adama gelip geçenler göz ucuyla bakarak yollarına devam ederken, sokak köpekleri dostluklarıyla o yabancı gözlerden farklıdır onun için.

(Evrensel Gazetesi, Nisan 2022)

Bu haberde neler oluyor?

- Barınma hakkı ihlal edilmiş, insan onuru ve sağlığına uygun olmayan koşullarda yaşayan bir insanın içinde olduğu durum romantize ediliyor, normalleştiriliyor.
- Haberde yoksulluğa neden olan yapısal faktörler ve sorumluları göz ardı ediliyor.
- “Gelip geçenler göz ucuyla bakarak yollarına devam ederken” ifadesi gelip geçenlerin kurtarmasına muhtaç bir yoksul profili çizerken, barınma hakkını sağlama sorumluluğunu da “gelip geçenlere” atıyor.
- Fotoğraf çekerken izni olup olmadığını bilmediğimiz kişinin bulunduğu adres detaylı bir şekilde paylaşılıyor. Kabahatler kanununa göre sokakta uyumanın “kamu düzenini bozma” şeklinde yorumlanarak cezai yaptırım olabildiği gerçekliği göz önüne alındığında, kişinin güvenliğine dair bir risk yaratıyor.

HABER 3.1

Kuyruk çilesi sürüyor! 2.5 TL için saatlerce beklediler.

Balıkesir Büyükşehir Belediyesi iştiraki Fırıntaş'ın Bandırma ilçesindeki ekmek büfesi önünde dar gelirli vatandaşlar, 300 gram pideyi 2,5 liradan alabilmek için metrelerce kuyrukta saatlerce bekledi. Yaşananlara tepki gösteren emekli bir vatandaş, "Kaderimiz böyle kuyruklarda beklemekle mi geçecek?" diye isyan etti.

Balıkesir Büyükşehir Belediyesi iştiraki Fırıntaş'ın Bandırma ilçesindeki ekmek büfesi önünde dar gelirli vatandaşlar, ucuz ramazan pidesi alabilmek için uzun kuyruklar oluşturdu. (Sözcü Gazetesi, Nisan 2022)

HABER 3.2

Memleketten yoksulluk manzaraları: Ücretsiz ayakkabı için metrelerce kuyruk oluştu

İstanbul Sultangazi'de ihtiyaç sahiplerine ücretsiz ayakkabı dağıtıldı. Dağıtımın yapıldığı depo önünde metrelerce kuyruk oluştu. Görüntüler yoksulluğu gözler önüne serdi.

İstanbul'da bir kişi, yaklaşık 5 bin çift ayakkabıyı ihtiyaç sahiplerine dağıttı. Ücretsiz dağıtılan ayakkabıları almak isteyen yüzlerce ihtiyaç sahibi, dağıtımın yapıldığı depo önünde metrelerce kuyruk oluşturdu. DHA'nın aktardığına göre, Sultangazi Habibler Mahallesi Eski Edirne Asfaltı üzerinde bulunan bir ayakkabı imalathanesi bugün saat 13.00 sıralarında ihtiyaç sahiplerine ücretsiz ayakkabı dağıttı. Ücretsiz ayakkabı dağıtılacağını duyan çok sayıda kişi, depo önünde toplanarak metrelerce kuyruk oluşturdu. (Birgün Gazetesi, Nisan 2022)

Bu haberde neler oluyor?

- Yoksulluk koşullarında yaşayan insanların temel ihtiyaçlara erişebilmek için geliştirdikleri stratejiler "kuyrukta saatlerce bekleyen yoksullar" mesajıyla sıklıkla haberleştiriliyor. Bu ifade kaderine razı olan, pasif bir yoksulluk temsiliyetini güçlendirirken, kişileri damgalayabiliyor.
- Yıllarca çalışıp, emekli olan, düzenli bir emekli maaşı alan bir kişinin içinde bulunduğu güvencesizlik ve temel ihtiyaçlarına erişememe durumu tekil bir mağduriyet gibi gösterilerek sorunun sistematik boyutu göz ardı ediliyor.
- "Dar gelirli vatandaşlar" ifadesi temel ihtiyaçlarına erişemeyen, örnekteki iki haberde ekmek veya ayakkabı alamayan kişiler yerine kullanılıyor. Bu ifade yoksulluğu ekonomik standartlara indiriyor, yoksulluğun neden ve sonuç olduğu çok boyutlu yapıyı yalnızca gelir durumu ile ilişkilendiriyor.

HABER 4.**Yurttaş elektrik yardımına muhtaç**

Ekonomik krizde ezilen 5,9 milyon hanenin sosyal yardımla ayakta kalmaya çalıştığı, 11 milyon yurttaşın ise karnını gıda yardımı ile doyurabildiği Türkiye’de, 2 milyona yakın hane elektrik desteğine muhtaç

İktidar eliyle yaratılan yoksulluğun resmi verilere yansıdığı, gıda yardımları ile hayatını sürdürenlerin sayısının 11 milyona ulaştığı Türkiye’de, elektrik tüketim desteğinden yararlanan hane sayısı da 2 milyona yaklaştı. Fahiş elektrik faturalarının altında ezilen 1 milyon 801 bin 835 hane, 2021 yılında elektrik tüketim desteği almak zorunda kaldı.

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı’nın verileri, artan yoksulluğu bir kez daha gözler önüne serdi. Milyonlarca hanenin sosyal yardımlarla ayakta kalmaya çalıştığı Türkiye’de, 2 milyona yakın hanenin de elektrik faturasını ancak destek ile ödeyebildiği öğrenildi. Türkiye’nin içinde bulunduğu ekonomik darboğazı ortaya koyan veri, “Yoksullukla Mücadele ve Sosyal Yardımlaşma” sayıları ile ortaya konuldu. Elektrik Tüketim Desteği’nden sosyal yardım almaya hak kazanan hanelerin yararlanabildiğini belirten bakanlık, yardım programı kapsamında 1-2 kişilik hanelere aylık 75 kWh, 3 kişilik hanelere aylık 100 kWh, 4 kişilik hanelere aylık 125 kWh, 5 veya daha fazla kişilik hanelere de aylık 150 kWh karşılığı TL olarak ödeme yapıldığını bildirdi.

İndirim algısı gerçek değil

CHP Genel Başkan Yardımcısı Ahmet Akın, başta elektrik ve akaryakıt olmak üzere enerji faturalarında indirim yapıldığı algısının gerçeği yansıtmadığına işaret etti. CHP’li Akın, enerji faturalarının toplam yükünün 2021 yılına göre 2022’de iki kat arttığını belirterek, “İndirim algısı oluşturan iktidar vatandaşı zamlı faturalarla baş başa bırakıyor” dedi. Akın’ın ortaya koyduğu veriler özetle şunlar oldu:

- 2021’de bin 60 TL olan fatura yükü, 2022’de 2 bin 75 TL’ye çıktı.
- 2022 yılında memurlara yüzde 30, asgari ücretlilere yüzde 50 oranında zam yapılırken enerji faturalarının yükü ise neredeyse yüzde 100 oranında artış gösterdi.
- Mart 2021’de 190 TL, Aralık 2021’de ise 220 TL olan 240 kilovatsaat tüketimin faturası 310 TL’ye çıktı. (Birgün Gazetesi, Mart 2022)

Bu haberde neler oluyor?

- Haberde “sosyal yardımla ayakta kalmaya çalışma” vurgusu ve kullanılan veriler yoksulluk koşullarında yaşayan kişilerin devlete yük olduğuna dair önyargıları güçlendiriyor. Devletin enflasyon karşısında yurttaşların temel haklarına erişebilmesi için sağlaması gereken destekleri, kişiler “muhtaç” olduğu için sağlanan birer lütuf olarak aktarıyor.
- “ekonomik krizde ezilen”, “karnını gıda yardımı ile doyurabilen” “elektrik yardımına muhtaç” ifadeleri, kişilerin temel haklarına erişememe sebeplerini ve yoksulluğu bireyselleştiriyor ve insanları acınası bir konuma sokuyor.

KARŞI ÇIKAN/İTİRAZ EDEN YOKSUL TEMSİLİYETİ

Nedir?

- İçinde bulunduğu yoksulluk koşullarına, ayrımcılığa itiraz eden, hakkını arayan, kamu otoritelerini ve uygulamaları sorgulayan, sorumlulara işaret eden ve mücadele eden, örgütlenen yoksul temsilidir.
- Bu haberlerde kişilerin yaşadıkları zorluklardan, eylemlerinden, taleplerinden, örgütlenmelerinden ve çağrılarından bahsediliyor.

Nelere yol açabilir?

- Yoksulluk koşullarında yaşayan kişilere dair benimsenmiş “tehlikeli” “sahtekar” “aciz” temsilini ve önyargıları yıkıyor. Aslında var olan alternatif bir temsiliyeti okuyucularla buluşturuyor.
- Kişilerin yoksullukla mücadelesini ve taleplerini görünür kılıyor, yaygınlaştırıyor. Birliktelik hissini artırıyor.
- “Sosyal yardımlarla yaşayan ve yoksulluktan faydalanan insanlar” algısını kırıyor.
- Yoksulluğun belirli bir gruba mahsus bir sorun olduğu, yoksulluktan çıkışın bireysel bir mücadele olması gerektiği düşüncesini zayıflatıyor. Yoksulluğun yarattığı hak ihlallerinin aslında herkesin sorunu olduğu düşüncesini güçlendiriyor.

“Geçinemiyoruz” diyenler Antalya’da halk kürsüsü kurdu: “Krizin yükünü sırtımıza yıkamazsınız”

İki yüzün üzerinde kişinin katıldığı eylemin açılış konuşmasını Halkevleri MYK üyesi Kutay Meriç yaptı. Eskişehir Halkevi’nin astığı “Geçinemiyoruz. Zamlar geri alınsın” yazılı pankartın Valilik tarafından yasaklanmasını hatırlattı. Valiliğin tuttuğu tutanakta “farklı görüşten grupları karşı karşıya getirebileceği” ifadesinin yer almasına dikkat çeken Meriç, Valiliklerin kendi işlerini bırakıp halkın geçim isyanını bastırmaya çalıştığını söyledi.

Yurттаşlar geçim derdini anlattı

Meriç’in ardından emekliler, ev işçisi kadınlar, lise ve üniversite öğrencileri, özel sektörde çalışan öğretmen, bir turizm işçisi, bir kamu emekçisi yaşadıkları geçim sorunlarını anlattı. Asgari ücretteki artışa rağmen ellerine bu paranın geçmediğini söyleyen turizm işçisi ve özel sektörde çalışan öğretmen, patronların verdikleri maaşın bir kısmını elden almak istediklerini belirtti. Hemen her yurttaş zamlara dikkat çekti. Gelen zamların maaş artışlarını çoktan erittiğini ifade eden yurttaşlar, “Artık yeter” dedi. (Sendika.org, Ocak 2022)

Bir öğün ücretsiz yemek için birlikte mücadeleye

İşveren nasıl bizlerin yemeğini vermek zorundaysa bunu işçiler mücadeleleriyle kazandıysa devlet de çocukların okuldaki bir öğünlerini karşılamalı. Bunu sağlamak için hep beraber hareket etmeliyiz. Bir kadın işçi // Kocaeli (Ekmek ve Gül.net, Haziran 2022)

Açlık ve yoksullukla mücadele eden emekliler 5 taleple Ankara’ya yürüyecek

Emekliler artan enflasyon, eriyen maaşlar ve maaşları aşan açlık sınırı nedeniyle sokağa çıkıyor. Ülkenin farklı bölgelerinden 15 Nisan’da başlayacak olan yürüyüş, 16 Nisan’da Ankara Anıt Park’ta düzenlenecek mitingle sonlanacak. Emeklilerin artık açlık içinde yaşamaya tahammüllerinin kalmadığını söyleyen Tüm Emekli Sendikası Kadıköy Şube Başkanı Hıdır Kurtulmaz, “Biz emekliler, açlık sınırında değil ölüm sınırındayız. Artık yeter” dedi.

İşçi, esnaf, çiftçi ve örgütlü halk kesimlerinden sonra emekliler de hayat pahalılığına karşı sesini yükseltmeye başladı. Tüm Emekliler Sendikası ve Emekliler Dayanışma Sendikası, emekli maaşlarına insanca yaşanabilecek düzeyde ek zam yapılması, temel tüketim mallarına gelen zamların geri çekilmesi ve emekli sendikalarının örgütlenmesinin önündeki engellerin kaldırılması talebiyle Ankara’ya yürüyecek. (Gerçek Gündem.com, Nisan 2022)

Kağıt toplayıcısından yeni düzenlemeye tepki: 'Neyle geçineceğiz?'

Aksaray'da kağıt toplayarak geçimini sağlayan Uğur Çelik, Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı'nın yayımladığı yeni genelgeye ilişkin, "Devletin yeni çıkardığı mesleki koddan haberimiz yok. Böyle bir yasanın çıkması bizi çok etkiler. Neyle geçineceğiz? Bir oğlan bir ben çalışıyoruz, geçinemiyoruz" dedi.

(Cumhuriyet Gazetesi, Haziran 2022)

Engelli bir kadının yaşam savaşı: Bize engel oldukları için engelliyiz!

Aklımız başımızda. Sosyal devletiz ama bir sosyal devletin gerektirdiği şekilde hizmet göremiyoruz. Bizi aileye mahkum ediyorlar, aileler ilgilenmiyor. Duyarlı değiller. Bizi aileye bırakıp arkasını devlet dönmessin. Biz kaderimizi terk edilmiş durumdayız. Bize verdikleri evde bakım 2 bin 240 TL, maaş da bin 290 TL civarında. Asgari ücret 4 bin 253 TL. Bizim aldığımız maaş asgari ücret yapmıyor." (Evrensel Gazetesi, Mayıs 2022)

Ağır koşullar altında çalışan turizm emekçileri: Sezonluk işçiyiz, iş garantimiz yok

Turizm emekçilerinin çok büyük bir kısmı mevsimlik işçi olarak çalışıyor. 'Patronların Ensesindeyiz Antalya Turizm Emekçileri Dayanışma Ağı' Temsilcisi Ece Mutlu, "Her sezon sonu işsiz kalmanın ve kış boyunca güvencesiz bırakılmanın hukuki olarak emekçiye en büyük sıkıntısı yasal yollarla hakkını aramasının sınırlandırılması oluyor" diye belirterek "Yasalarca aranan sigorta sürekliliği sağlanamadığı için işçi işsizlik maaşı, tazminatlar, yıllık izinler gibi pek çok haktan yararlanamıyor" şeklinde özetledi sektör emekçilerinin sorunlarını.

(Artı Gerçek.com, Haziran 2022)

TEMATİK HABER ANALİZLERİ

BÖLÜM İÇERİKLERİ:

DURUM

HABER

BU HABERLERDE NELER OLUYOR?

Ocak-Ağustos 2022 tarihleri arasında günlük medya takibi yaparken, kamuoyunda ilgi gören bazı meselelerin haberleştirilme biçimlerinin ve öne çıkarılan kısmının haber kaynağına göre değişiklik gösterebildiğini; bazı konuların çeşitli görsel ve ifadelerle manipüle edilebildiğini gördük. Medyada uzun süre yer bulan ve dikkat çeken **“Nisa Bebek”, “Atık Toplayıcıları Genelgesi: Müjde mi Kara Haber mi?”, “Enflasyon: Onlar Bizden Daha Kötü”, “Sosyal Destekler: Lütuf mu Hak mı?”** içerikli haberler bu bölümde tematik olarak analiz edildi.

TEMATİK HABER ANALİZİ I

“NİSA BEBEK” SORUMLU KİM?

DURUM: Ailesi tarafından istemediği bir evliliğe zorlanan ve sistematik olarak baskı gören, bebeğinin babası tarafından ölümlle tehdit edilen genç bir kadın güvenliğini sağlayabilmek için sığınma evine yerleşti. Sığınma evinde kalırken bebeğini doğurdu. 6 aylık süresi dolduktan sonra sığınma evinden çıkmak zorunda kaldı. Herhangi bir geliri ve gidecek yeri olmayan kadın, bebeğini bir binanın önüne bıraktı. Bebeği bulan kişiler ihbarda bulundu.

Genç kadının ifadesi alındı, bebek ise Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğüne bağlı bir çocuk yuvasında koruma altına alındı. Bebek, buradan akut solunum güçlüğü nedeniyle yoğun bakıma kaldırıldı ve hastanede hayatını kaybetti.

Bu olay Nisan ayı boyunca çok çeşitli şekillerde medya kanallarında gündem oldu. Genç kadının kişisel bilgileri yayınlandı, hakkında iddialar ortaya atıldı, bebeği bırakma anına dair videolar ve fotoğraflar yaygınlaştırıldı. Peki bu anlatılar nasıl riskler barındırıyor? Medyanın bu olayı aktarırken sorumluluğu neydi?

HABER 1

Türkiye’yi ayağa kaldırmıştı! O bebeğin annesi bakın kim çıktı

Acil tıp teknisyeni Büşra Durmaz’ın süt annelik yaptığı bebeğin gerçek annesinin fuhuş yaptığı ortaya çıktı. Anne Ebru S., yakalanarak gözaltına alındı.

İstanbul’da Pendik’te geçtiğimiz günlerde Acil Tıp Teknisyeni olarak görev yapan 29 yaşındaki Büşra Durmaz, ihbar üzerine gittiği boş bir araziye terk edilmiş 3 aylık bebeğe süt annelik yaparak, gönülleri kazanmıştı.

Güvenlik kameraları incelendi

Bebeği bırakan anneyi bulmak için polis ekipleri çalışma başlattı. Çalışmalar kapsamında İstanbul Emniyet Müdürlüğü Çocuk Şube Müdürlüğü ekiplerince 60 güvenlik kamerası görüntüsü izlendi. Ebru S.’nin, Maltepe Huzurevi Metro İstasyonu’ndan metroya binerek Pendik durağında indiği bilgisi edinildi. Polis, şüpheli anne Ebru S.’nin taksiye binerek Kavakpınar Mahallesi’nde bebeği bıraktığını tespit etti.

Bebeği bırakıp fuhuş yaptı

Şüpheli anne Ebru S.’nin bebeğini terk ettikten sonra Tandoğan Caddesi’nde bir otomobile bindiği anların da güvenlik kamerasına yansıdığı öğrenildi. Polis plakadan otomobilin Gebze’de olduğunu tespit ederek şoför M.D.’yle iletişime geçti. M.D.’nin ifadesinde, eskiden tanıdığı Ebru S. ile Pendik sahilde cinsel ilişkiye girdiğini ve ardından evine bıraktığını söylediği iddia edildi.

Gözaltına alındı

Polis ekipleri, şüpheli Ebru S.’yi dün saat 15.00 sıralarında evinin önünde yakaladı. Savcılık talimatıyla şüpheli Ebru S.’nin “Kasten öldürmeye teşebbüs” ve “Terk” suçlarından gözaltına alındığı öğrenildi. Şüpheli Ebru S.’nin emniyetteki işlemleri devam ediyor. (Yeni Akit Gazetesi, Nisan 2022)

HABER 2

Nisa Mihriban' bebeği sokağa terk eden annesinin ifadesi ortaya çıktı: Sözleri tüyler ürpertti

Pendik'te 3 aylık bebeğini sokak ortasında bırakarak terk ettiği iddiasıyla gözaltına alınan Ebru S.'nin (20) emniyet ifadesinde, "Bebeği biri sahiplensin diye bıraktım. Keşke devlete sığınsaydım, çok pişmanım. Zorda kaldığımdan dolayı bebeği herkesin görebileceği kamuya açık bir alanda bıraktım. Öldürme kastım yoktur tamamen zorda kaldığım için bıraktım" dediği öğrenildi.

İstanbul Pendik'te 29 Mart günü 3 aylık bebeğini sokakta terk eden anne Ebru S. savcılık talimatıyla gözaltına alındı. Şüpheli Ebru S.'nin emniyetteki ifadesinde 2019 yılında imam nikahlı evlendiğini, evliliğinden bir çocuğu olduğunu ve eşinden ayrıldıktan sonra çocuğunun eşinde kalmaya başladığını söyledi. Eşiyle ayrıldıktan sonra ailesinin yanına döndüğünü belirten Ebru S. ailesinin kendisini istemediği biriyle evlendirmeye çalıştığını öne sürerek ayrı eve çıktığını belirtti.

'KADIN SIĞINMA EVİNDEKİ SÜREM DOLDU'

Bir süre sonra M.Ç. isimli biriyle cinsel birliktelik yaşadığını ve M.Ç.'yi bir daha görmediğini kaydeden Ebru S. kadın sığınma evine yerleştiğini ve orada hamile kaldığını öğrendiğini söylediği öğrenildi. Ebru S. ifadesini şu şekilde sürdürdü:

"5 Ocak 2022 günü bir kız çocuğu dünyaya getirdim. Doğum yaptıktan sonra tekrar kadın sığınma evine gittim. Kadın sığınma evlerinin süresi var, her yerde 6 ay kalabiliyorsun. Benim sürem dolmuştu."

NEDEN BIRAKTIĞINI ANLATTI

Kadın sığınma evindeki bir kadının tavsiyesi üzerine başka bir kadının yanına gideceğini fakat kendisini bebekle kabul etmeyeceğini düşündüğünü söyleyen Ebru S. bu sebeple bebeğini bilmediği bir adreste 29 Mart saat 12.00 sıralarında bıraktığını söyledi.

Bebeğini bıraktıktan sonra M.D. isimli arkadaşıyla buluştuğunu kaydeden şüpheli Ebru S. bu kişiyle kendi rızasıyla cinsel ilişkiye girdiğini kaydetti.

BEBEĞİN BABASINA MESAJ ATTIM

Şüpheli Ebru S. bıraktığı bebeğin babasına "Hamileyim" şeklinde mesaj attığını fakat baba M.Ç.'nin cevap vermediğini iddia etti.

'KEŞKE DEVLETE SIĞINSAYDIM'

Ebru S.'nin ifadesinde, "Benim hamile kaldığımdan ailemin haberi yoktur. Bebeği biri sahiplensin diye bıraktım. Keşke devlete sığınsaydım, çok pişmanım. Zorda kaldığımdan dolayı bebeği herkesin görebileceği kamuya açık bir alanda bıraktım. Öldürme kastım yoktur tamamen zorda kaldığım için bıraktım" dediği kaydedildi.

Ebru S. (20) emniyetteki işlemlerinin tamamlanmasının ardından Kartal'daki Anadolu Adalet Sarayı'na sevk edildi. Şüpheli emniyet çıkışı basın mensuplarının sorularını cevapsız bıraktı. (Yeni Şafak Gazetesi, Nisan 2022)

HABER 3

Terk edilmiş bebeğe süt annelik yapan acil tıp teknikeri yine merhametiyle yürek kabarttı

....

Sağlık Bakanı Fahrettin Koca, sosyal medya hesabından, terk edilmiş bebek vakasına giden Pendik'te görevli acil tıp teknikeri Büşra Kayalı Durmaz'ın 14 aylık bebeğin süt anneliği yaptığını paylaştı. (Anadolu Ajansı, Nisan 2022)

HABER 4

Türkiye Nisa bebeğe ağlıyor: Sokağa bırakılma anı saniye saniye kamerada!

Türkiye annesi tarafından terkedilen Nisa Mihriban bebeğe ağlıyor. Pendik'te Nisa Mihriban bebeğin annesi Ebru S. tarafından terk edilmesine ilişkin güvenlik kamerası görüntüleri ortaya çıktı. Ebru S.'nin hiçbir şey olmamış gibi rahat tavırlarla yürümesi dikkat çekti. İşte yürek burkan o anlar..

Nisa Mihriban bebeği bırakan anneyi bulmak için polis ekipleri tarafından başlatılan çalışma kapsamında İstanbul Emniyet Müdürlüğü Çocuk Şube Müdürlüğü ekiplerince 60 güvenlik kamerası görüntüsünün izlendi.

MALTEPE'DEN METROYA BİNDİ, PENDİK DURAĞINDA İNDİ

Ebru S.'nin Maltepe Huzurevi Metro İstasyonu'ndan metroya binerek Pendik durağında indiği bilgisi edinildi. Polis, şüpheli anne Ebru S.'nin taksiye binerek Kavakpınar Mahallesi'nde bebeği bıraktığını tespit etti.

NİSA BEBEĞİN TERK EDİLDİĞİ ANLAR KAMERADA

Ebru S.'nin bebeğinin terk ettiği anlar güvenlik kamerasına yansdı. Görüntülerde elinde bir elinde

bavul diğer elinde çanta içinde bebeğini taşıyan Ebru S. Pendik metro istasyonunda kameralara takıldı. Soğukkanlı tavırları dikkat çeken Ebru S. bir süre sonra gözden kayboldu.

BEBEĞİ BIRAKIP ARKASINA BAKMADAN DÖNMÜŞ...

Bir diğer görüntü de Ebru S.'nin bebeği bırakıp döndüğü anlar kameralara yansdı. Elinde sadece bavul görünen Ebru S.'nin hiçbir şey olmamış gibi rahat tavırlarla yürümesi dikkat çekti. Ebru S. daha sonra bir araca binerek uzaklaşıyor.

(Süper Haber.tv, Nisan 2022)

HABER 5**Nisa ile ilgili ihmal iddiası!
O an kamerada! Böyle terk etti!**

İstanbul'da annesi Ebru S. (20) tarafından Pendik'te boş araziye terk edilen; Acil Tıp Teknisyeni Büşra Durmaz tarafından hayata bağlanan 3 aylık 'Nisa Mihriban'ın beyin ölümünün gerçekleştiği bildirildi. Minik bebeğin boğazına kaçan kusmuk benzeri bir madde olduğu iddiasıyla bakıcısı D.Y.'nin, "ihmal"inin olup olmadığının belirlenmesi için soruşturma başlatılıp ifadesi alındı. Ayrıca Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı da Nisa bebeğin ölümüyle ilgili idari soruşturma başlattı. 'Kasten öldürmeye teşebbüs' ve 'Terk' suçlarından tutuklanan anne Ebru S.'nin ise bebeğini terk etme anı kameraya yansdı. (Habertürk.com, Nisan 2022)

Bu anlatılarda neler oluyor?

Olayın arka planı ve kadının beyanları incelendiğinde yoksulluk ve şiddet döngüsünün içerisinde herhangi bir desteği olmayan genç bir kadının mücadelesi görülüyor.

Şiddet tehdidi alan kadın emniyete başvuruyor. Ardından kadın sığınma evine yerleştiriliyor ve bebek burada doğuyor. Kadının gebelik sonlandırma veya çocuk koruma sistemi hakkında bilgilendirilip bilgilendirilmediğini bilmiyoruz. Devlet tarafından açılmış bir sığınma evinde istenmeyen gebelik neticesinde doğan bebeğin korunma sorumluluğunun da devlette olması gerekiyor. Oysa 6 aylık süre dolduktan sonra kadın ve bebek herhangi bir alternatif olmadan ve güvenlik tehdidi devam ederken sığınma evinden çıkarılıyor.

Yapılan araştırmalar ve veriler incelendiğinde ise şiddet ve yoksulluğun birbiriyle ilintili olduğu, kadınların kendilerini koruyacak mekanizmalara erişemediği ortaya çıkıyor. Evsiz kalan kadınların 4'te 1'i ev içi şiddet sebebiyle evsiz kalıyor.¹⁰ Çok boyutlu yoksulluk yaşayan hanelerin 6'da 1'i tek ebeveynin kadın olduğu ailelerden oluşuyor.¹¹ Derin Yoksulluk Ağının verilerine baktığımızda ise tek ebeveynin kadın olduğu ailelerin oranı 5'te 1 olarak ortaya çıkıyor.

Deneyimlerimiz gösteriyor ki yoksulluk kişilerin yalnızca temel ihtiyaçlarına erişimini değil, bilgiye ve koruyucu mekanizmalara erişimini de kısıtlıyor. Kadın, şiddete maruz kaldığında adalete erişemiyor, haklarını ve seçeneklerini tam anlamıyla öğrenmeden karar almak durumunda kalıyor. Sığınma evleri kişiye özel sosyal hizmet planlaması konusunda yetersiz kalabiliyor. Kadınlar ihtiyaç duydukları hukuki ve psikososyal imkanlara erişemiyor. Kimi sığınma evleri 12 yaşından büyük oğlan çocuğu olan kadınları kabul etmiyor.

¹⁰. U.S. Department of Health and Human Services Family and Youth Services Bureau, "Domestic Violence and Homelessness: Statistics (2016)," June 24, 2016, available at <https://www.acf.hhs.gov/fysb/resource/dv-homelessness-stats-2016>

¹¹. https://ophi.org.uk/wp-content/uploads/UNDP_OPHI_GMPI_2021_Report_Unmasking.pdf

Sistematik bir sorunu tekilleştirme:

- Yapılan haberlerde genç kadının “Keşke devlete sığınsaydım, çok pişmanım” ifadesi öne çıkarılıyor veya çeşitli haberlerde manşet olarak sunuluyor. Bu çarpıtma stratejisi genç kadının zaten devlete sığınmış ve orada korunamamış olduğu gerçekliğini olay örgüsünden çıkarıyor. Okuyucularda ihmalin tek sorumlusunun kadın olduğuna, kamu kurumlarına gitseydi çocuğun güvende olacağına dair bir algı yaratıyor.
- Bebek Çocuk Bakım Evi’nde boğazına takılan bir şey nedeniyle akut solunum yetersizliği yaşıyor, yoğun bakıma kaldırılıyor ve orada hayatını kaybediyor. Burada bir ihmal olup olmadığına dair bilgi basına pek yansımıyor. “Nisa ile ilgili ihmal iddiası! O an kamerada! Böyle terk etti!” başlığı Çocuk Bakım Evi’nde gerçekleşen ihmali annenin bebeği bırakma anlarına dair görüntülerle eşleştirip, ihmalden sorumlu kişiye dair çarpık bir algı yaratıyor.
- Olaya dair yapılan haberlerde devletin bu sorumluluğu hatırlatılmıyor veya görmezden geliniyor. Oysa Türkiye Cumhuriyeti anayasa ve çocuk koruma kanununun yansıra, taraf olduğu uluslararası sözleşmeler ile çocukları yoksulluğun hayat boyu süren etkilerinden, fiziksel ve manevi zararlardan korumakla yükümlüdür. Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesine göre her çocuğun gelişme hakkı ve sağlığı güvence altında olmalıdır.¹² Bu konuda çocukların daha iyi bir yaşam sürdürmeleri için gerektiğinde yardım edilir. Avrupa Sosyal Şartı’na göre herkesin yoksulluk ve sosyal dışlanmaya karşı korunmaya hakkı vardır. Taraf devletler, yoksullukla mücadelede eşgüdümlü ve topyekun bir yaklaşım sergilemeyi taahhüt ederler.¹³

Sansasyonelleştirme:

- Sistematik bir ihmal, şiddet silsilesinin neticesinde devletin korumakta yetersiz kaldığı bir kadın ve hayatını kaybeden bir bebeğin söz konusu olduğu bu olay, medya aracılığı ile magazinleştiriliyor.
- “Türkiye’yi ayağa kaldırmıştı! O bebeğin annesi bakın kim çıktı” “Nisa Mihriban’ bebeği sokağa terk eden annesinin ifadesi ortaya çıktı: Sözleri tüyler ürpertti” gibi manşetlerle sansasyon yaratmaya çalışmak okuyucuların olayı bütünsel bir yerden idrak etmesini engelliyor, olayı ayıplama odaklı bir dedikodu malzemesine çeviriyor.

Hedef gösterme:

- Yapılan haberlerde iki ayrı “anne” profili öne çıkıyor: “Merhametli süt anne” ve “vicdansız cani anne”. İhbar nedeniyle bebeğe ulaşan ve bebeği emziren Acil Tıp Teknisyeni’nin fotoğrafı ve bebekle birlikte çektiği video neredeyse yapılan her haberde yer buluyor. Anneliğin nasıl olması gerektiğini okuyuculara gösterirken, merhametiyle yürek kabartan bir örneği temsil ediyor. Sağlık Bakanı Koca, bu konuyla ilgili bir tweet paylaşıyor. Bebek bundan sonra basında Acil Tıp Teknisyeni’nin ona verdiği isim ile anılıyor.
- “Acil Tıp Teknisyeni Büşra Durmaz’ın süt annelik yaptığı bebeğin yoğun bakıma alınmasının ardından, annesinin fuhuş yaptığı öğrenildi.” ifadesi çizilmeye çalışan iki ayrı “anne” profilinin net bir örneği. Manşette birbirinden bağımsız olaylar bir araya getirilerek bir karşılaştırma kuruluyor. Genç kadının özel hayatına dair bir iddia, hedef gösterecek şekilde öne çıkarılıyor.

¹². Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme, madde 26-27

¹³. Avrupa Konseyi, Avrupa Sosyal Şartı, madde 30

- “Bebeği bırakıp arkasına bakmadan dönmüş” “Ebru S.’nin hiçbir şey olmamış gibi rahat tavırlarla yürümesi dikkat çekti.” gibi ifadeler “vicdansız cani anne” algısını güçlendiriyor.
- Haberde genç kadının tutuklanma anını gösteren bir fotoğraf “Cani anne tutuklandı” diye aktarılırken karşısında bebeği “kurtaran” Acil Tıp Teknisyeni’nin fotoğrafı konuyor. “Nisa’nın beyin ölümünde ihmal iddiası! Bakanlık soruşturma başlattı” ifadesi de tutuklama anını gösteren fotoğrafın üzerine yazılarak Çocuk Bakım Evi’nde gerçekleşen ihmalin sorumluluğunu anne ile eşleştiriyor.

İfşa:

- Kamera kayıtlarından alınan videolar yakın çekim yapılarak yaygınlaştırılıyor. “Türkiye Nisa bebeğe ağlıyor: Sokağa bırakılma anı saniye saniye kamerada!”, “ Nisa ile ilgili ihmal iddiası! O an kamerada! Böyle terk etti!” gibi manşetler ile paylaşılan görüntüler kadını ifşa ediyor.
- Yapılan haberlerde genç kadının ismi ve soy isminin ilk harfi, özel hayatına dair bilgiler, yaşadığı şehir paylaşılıyor. Buğulanmış ancak yüzü seçilebilen fotoğraflar kullanılıyor. Yakınları tarafından tehdit edilen ve baskı altında yaşayan, korunma ihtiyacı bulunan kadının gizliliği çeşitli şekillerde medya aracılığıyla ihlal ediliyor.
- Haberlerde veya bakanlığın, kamu kurumlarının açıklamalarında bebeğin bakımından sorumlu diğer ebeveyn olan babadan ve onun yükümlülüğünden bahsedilmezken annenin sorumsuzluğundan bahsediliyor. Oysa Türkiye, taraf olduğu Çocuk Haklarına Dair Sözleşme¹⁴ ile çocuğun yetiştirilmesinde ve gelişmesinin sağlanmasında ana-babanın birlikte sorumluluk taşıdıkları ilkesinin tanınması için her türlü çabayı göstereceğini taahhüt ediyor.
- Bebeğin ve annesinin görüntülerinin ve videolarının paylaşılması her ikisinin de unutulma hakkını ihlal ediyor.

14. Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme, madde 18

ALTERNATİF HABER ÖRNEĞİ:

Mor Çatı: İstanbul Sözleşmesi uygulansaydı, E.S. bu çaresizliği yaşamaz, bebek hayatta olurdu

Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı, bebeğini terk etmek zorunda kalan E.S.'ye dair açıklamasında 'Bütünlüklü, koruyucu ve önleyici politikalar uygulanmıyor, kadınlar çaresiz bırakılıyor' dedi.

Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı, sığınma evinde kalırken bebeğini dünyaya getiren 20 yaşındaki E.S.'nin çaresizlik sebebiyle bebeğini sokağa terk etmesine dair açıklama yaptı.

E.S.'nin hikayesinin kadınların maruz kaldığı ayrımcılık ve alternatifsizlik durumunun tekil bir örneği olduğu, genç kadının suçlayıcı yaklaşımlarla cezalandırılmaya çalışıldığı belirtilen açıklamada "İstanbul Sözleşmesi'nde yer aldığı hali ile bütünlüklü koruyucu ve önleyici politikaların kadınların hayatları için önemini bugün de bir kez daha hatırlatıyoruz" denildi.

MOR ÇATI KADIN SIĞINAĞI VAKFI TARAFINDAN YAPILAN AÇIKLAMA ŞÖYLE:

"Basına yansıyan haberde gördüğümüz E.S.'nin hikayesi kadınların maruz kaldığı ayrımcılık ve alternatifsizlik durumunun tekil bir örneği.

E.S.'nin hikayesinde şiddet tehdidi nedeniyle sığınağa gelmiş bir kadına gebeliği sonlandırma yöntemlerinin ve evlat edindirme seçeneğinin anlatılmadığını görüyoruz. E.S.'ye sığınaktan 6 aylık süreden sonra çıkmak zorunda olduğunun söylenmesi; sığınaklarda her kadının biricik olduğunun görülmeden ezber bir süre kısıtının uygulandığını ve nitelikli sosyal çalışmanın yapılmadığını bir kez daha gösteriyor. Sosyal çalışma yapılsaydı kadın bu çaresizlikle sığınaktan çıkarılmaz; çocuğun üstün yararı gözetilerek devlet bakımına alınır.

İçinde yaşadığımız patriyarkal toplumda genç bir kadın erkek şiddeti karşısında devletin systemsizliği sebebi ile çaresiz ve alternatifsiz bırakılırken, suçlayıcı yaklaşımlarla cezalandırılmaya çalışılıyor. İstanbul Sözleşmesi'nde yer aldığı hali ile bütünlüklü koruyucu ve önleyici politikaların kadınların hayatları için önemini bugün de bir kez daha hatırlatıyoruz.

'TÜRKİYE'DE SIĞINAKLARIN SAYISI YETERSİZ'

Türkiye'de sığınakların sayısı yetersiz; sığınaklarda kadınların biricik ihtiyaçlarını gözetken, bütüncül ve güçlendirici bir sosyal çalışma yapılmıyor; ihtiyaç duydukları sosyal, ekonomik ve ruhsal destekler sunulmuyor. Sığınaklarda 6 ay sınırı, 12 yaş üstü oğlan çocuklarını anneleri ile birlikte kabul etmeme gibi kurallar kadınların şiddetten uzaklaşmalarına engel oluyor. Kadınlar doğum kontrol yöntemleri ve kürtaj hakları konusunda bilgilendirilmiyor; bu haklara erişimleri engelleniyor. Cinsel sağlık haklarına ve doğum kontrol yöntemlerine erişememek kadınların sağlıklarını ve yaşamlarını tehdit ediyor. İstenmeyen gebelikler söz konusu olduğunda kadınların kürtaj haklarına erişemiyor olmaları bu tehdidi büyütüyor. Çocuk yaşta evlilikler, çocuk istismarı olmalarının yanı sıra ileride kadınları istismara ve şiddete daha açık hale getiriyor.

'DEVLETİN YÜKÜMLÜLÜĞÜ GÖRMEZDEN GELİNİYOR'

Bu desteksizlik ortamında kadınlar kendi çarelerini aramaya, zor durumlarla baş etmeye çalışırken suçlayıcı yaklaşımlarla toplumsal cinsiyet eşitsizliği üzerine kurulmuş olan toplumsal cinsiyet rolleri kabul ve tekrar ediliyor; kadınların annelikle ilişkisi mutlaklaştırılıyor; devletin kadınlara toplum içinde özgür ve eşit bireyler olarak yaşayabilmeleri için destek verme yükümlülüğü görmezden geliniyor.

Yaşananlardan sorumlu olan, tüm bunlar yaşanmasın diye bütüncül koruyucu ve önleyici politikalar öneren İstanbul Sözleşmesi'nden bir gecede çıkan, kadın düşmanlığını körükleyen, kazanılmış haklarımıza saldıran, var olan yasaları uygulamayan ve yargıdaki cezasızlık ile kadına yönelik erkek şiddetini cesaretlendirenlerdir." (Ekmek ve Gül.net, Nisan 2022)

Fotoğraf: Eylem Nazler

Neden iyi bir örnek sayılabilir?

- Kadına yönelik şiddetle mücadele eden Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı'nın, olayın tekil bir durum olmadığına, benzer durumdaki kadınlara ve sistemin sebep olduğu ihlallere dair açıklamasını yaygınlaştırıyor.
- Olayın ana akım medyada haberleştirilme şekline alternatif, hak temelli bir içerik üretiyor.
- Okuyucuların habere konu olan olayın sistemik boyutuna dair bilgi edinmesini sağlıyor.
- Bir kişiyi hedef göstermiyor. Yaşanan olayın çok boyutlu arka planını açıklıyor.
- Önyargıları besleyen, kişileri damgalayan, suçlayan, ayrımcılığa sebep olabilecek söylem ve görsellerden kaçınıyor. Açıklamayı objektif bir dille aktarıyor.
- Haberde kullanılan görsel için referans veriyor.

TEMATİK HABER ANALİZİ 2

ATIK TOPLAYICILARI GENELGESİ: MÜJDE Mİ KARA HABER Mİ?

DURUM:

23 Haziran 2022 yılında Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından atık toplayıcılarının çalışma koşullarını düzenleme ve çalışmalarını kayıt altına almaya yönelik "Atık Toplayıcıları" konulu genelge yayınlandı.

GENELGEYE GÖRE;

- Atık toplayıcılığı yapmak isteyen kişiler buldukları belediyeye başvuru yapacak, başvuruları emniyet ve jandarma komutanlıkları tarafından uygun bulunan ve belediye tarafından başvurusu onaylanan kişiler "Bağımsız Sıfır Atık Toplayıcı Kartı" alacak.
- Atık Toplayıcı Kartına sahip olmadan atık toplayıcılığı yapan kişiler için idari işlem uygulanabilecek, "gerektiğinde" zabıta ve emniyet komutanlıkları müdahale edebilecek.
- Kişiler, kayıtlı oldukları ilçe dışında atık toplayamayacak.
- Atık toplayıcıları, belediyelerin belirleyecekleri standartlardaki eldiven, iş kıyafetleri ve atık toplama araçlarıyla, belirlenen saat aralıklarında ve mevcut sıfır atık sistemine zarar vermeyecek şekilde çalışacaklar. Belediyelerin belirlediği esasların dışında faaliyet gösterenlerin izinleri iptal edilecek.
- Toplanan atıklar belirlenen atık tesislerine teslim edilecek. Atıklar burada tartılacak ve piyasa koşulları dikkate alınarak ödeme yapılacaktır.

ARKA PLAN:

Temmuz 2016- Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ise Ankara’da Ocak ayı içinde 27 firmaya 140 bin TL ceza kesti. Firmalar atık toplayıcılarından kağıt almayı durdurdu. Bunun sonucunda atık toplayıcıları işsizlik riskiyle karşı karşıya kaldı.

Temmuz 2019- Sıfır Atık Yönetmeliği yayınlandı. Bu Yönetmeliğin amacının, “hammadde ve doğal kaynakların etkin yönetimi ile sürdürülebilir kalkınma ilkeleri doğrultusunda atık yönetimi süreçlerinde çevre ve insan sağlığının ve tüm kaynakların korunmasını hedefleyen sıfır atık yönetim sisteminin kurulmasına, yaygınlaştırılmasına, geliştirilmesine, izlenmesine, finansmanına, kayıt altına alınarak belgelendirilmesine ilişkin genel ilke ve esasların belirlenmesi” olduğu belirtildi.

Sıfır Atık Projesi kapsamında değerlendirilen atıklardan 30 milyar lira ekonomik kazanç sağlandığı açıklandı.

Eylül 2021 - Nisan 2022- Atık toplama depolarına yönelik operasyonlar yapıldı. Kağıt toplama depolarına polis ve belediye ekibi müdahaleleri oldu, kağıt toplayıcılar gözaltına alındı.

Eylül-Ekim 2021- Kağıt Toplayıcılar, “Çekçeğime Dokunma” imza kampanyası başlattı, baskınlara karşı eylemler düzenlendi.

23 Haziran 2022- “Atık Toplayıcıları” Genelgesi yayınlandı.

Genelgenin yayınlanması kamuoyunda çeşitli tepkilerle karşılandı. Genelge, basında da farklı sesler ve söylemlerle yer buldu. Genelgeyi konu alan üç farklı medya haberini inceleyeceğiz.

HABER 1

Artık bizden korkmayacaklar

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı’nın kendilerine yasal statü getirecek çalışması atık toplayıcılarını sevindirdi.

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı’nın kendilerine yasal statü getirecek çalışması atık toplayıcılarını sevindirdi. Bakan Murat Kurum’un açıkladığı taslağa göre, atık toplayıcıları üniforma ve kimliğe kavuşacak. Yeni Şafak, atık toplayıcılara söz konusu taslak çalışmayı sordu. Recep Karaman, düzenleme için “Bu kararla güvence altında olacağız. Bizlere kimlik ve üniforma da vereceklermiş. İnsanlar bizden korkar, yanımıza yaklaşmazlardı çoğu zaman. Artık insanlar bizden çekinmez rahatça yanımıza gelebilirler” dedi.

DAHA RAHAT OLURUZ

Uğur Bakır da üniformaya sahip olacakları için artık insanların kendilerinden çekinmelerine gerek kalmadığını belirterek “Sokaklara rahatça

girebileceğiz. Normalde bir sokakta hırsızlık olduğunda dış görünüşümüzden dolayı insanlar bizim yaptığımızı düşünüyorlardı ve bu sebepten sokaklara giremiyorduk. Artık bunu yapamayacaklar” diye konuştu. Bu çalışmayla toplumda söz hakları olacağını söyleyen kağıt toplayıcısı Cemil Malakçioğlu “Sokağa çıktığımızda insanlar bize kötü bakıp bizden uzaklaşıyorlardı. Böyle bir şey olmayacak artık” ifadelerini kullandı. Kağıt toplayıcısı Yusuf Adıbelli ise kıyafetin önemine değinerek “Mahallelerde gezerken daha rahat oluruz. Küçük çocuklar bizi görünce korkmaz artık” dedi. (Yeni Şafak Gazetesi, Nisan 2022)

HABER 2

Farklı başlık, aynı içeriğe sahip iki haber:

Atık toplayıcılarına mesleki statü (Hürriyet Gazetesi)

Atık emekçilerine, sıfır atık kahramanlarına mesleki statü (Sabah Gazetesi)

Kamuoyunda “kâğıt toplayıcıları” olarak bilinen ve herhangi bir işletmeye bağlı olmaksızın atık toplayıcılığı yapan vatandaşlarla ilgili 2022/6 sayılı Bakanlık Genelgesi; Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı Murat Kurum’un imzasıyla yayımlandı. “Atık Toplayıcıları” konulu Genelge, serbest olarak atık toplayıcılığı yapanları “sıfır atık bilgi sistemi” ile kayıt altına alarak yetkilendiriyor ve çalışma sistemini düzenliyor.

Plastik, kâğıt ve metal gibi değerlendirilebilir atıkların toplanmasına çekidüzen getiren ve herhangi bir işletmeye bağlı olmaksızın Atık toplayıcılığı yapan vatandaşlarla ilgili bir dizi tedbir ve kararları içeren “Atık Toplayıcıları” konulu Bakanlık Genelgesi yayımlandı. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı Murat Kurum’un imzasıyla yayımlanan 2022/6 sayılı Genelgede, mülki idare amirlerinin uygulamaya yönelik gerekli koordinasyonu sağlamaları, belediyelerin ise saha uygulamaları ile sahadaki tertip ve tedbirleri mevzuata uygun olarak yürütmeleri isteniyor.

KİMLER, NASIL BAŞVURABİLİYOR?

Atık toplayıcılığı faaliyeti yürüten şahısların, faaliyet gösterdikleri yerin belediyesine T.C. kimlik numarası ve iletişim bilgileriyle başvurması gerekiyor. Belediyeler ise hukuka uygunluğu açısından 18 yaş ve üzeri şahısların başvurularını değerlendirmeye alabilecek. Belediyeler, başvuruda bulunan bağımsız sıfır atık toplayıcısı şahısların bilgilerini il / ilçe emniyet müdürlüklerine ve jandarma komutanlıklarına bildirecek. Emniyet müdürlükleri ve jandarma komutanlıkları ise uygun bulunanları, ilgili belediyelere bildirilecek.

Belediyeler tarafından başvuru süreci tamamlanan ilgili atık toplayıcısı, Sıfır Atık Bilgi Sistemi’ne kaydedilecek ve “Bağımsız Sıfır Atık Toplayıcısı Kartı” sahibi olabilecek.

... (genelgeyle ilgili bilgi devam ediyor)

*(Hürriyet Gazetesi, Haziran 2022)
(Sabah Gazetesi, Haziran 2022)*

Bu haberlerde neler oluyor?

Çarpıtma:

- Genelgenin, kağıt toplayıcılarına “yasal statü” veya “mesleki statü” getirdiği söylemi kuruluyor. Bu söylemler, katı atık toplayıcılarının yasal statü çerçevesinde çalışma hakları korunarak çalışabilecekleri bir düzenleme algısı yaratsa da genelge herhangi bir fiziksel veya sosyal güvence sağlamıyor, herhangi bir yasal çalışma düzeni sunmuyor; düzensiz ve güvencesiz çalışma koşulları sürdürülüyor. Genelge yalnızca katı atık toplayıcılarının kayıt altına alınarak ve izin dahilinde çalışmasını düzenliyor.
- Genelgenin kağıt toplayıcıları için sevindirici olduğu aktarılıyor, genelgenin birçok toplayıcı için işlerini kaybetme tehlikesi yarattığı, kağıt toplayıcılarının ihtiyaçlarına cevap vermediğini; Derin Yoksulluk Ağrı olarak kağıt toplayıcılar ile yaptığımız görüşmeler ve İstanbul Geri Dönüşüme Katkı Derneği, Umut-Sen gibi sendikaların açıklamaları ve eylemler, basın açıklamaları ile seslerini yükselten kağıt toplayıcılarından biliyoruz. Genelgenin bu yönü haberlerde dışarıda bırakılırken, yalnızca genelgeye yönelik olumlu tepki anlatılarda yer buluyor.

Romantize etme:

“Sıfır atık kahramanları” söylemi ve “artık bizden korkmayacaklar” anlatıları, güvencesiz ve sağlıksız çalışma durumunu ve getirilen üniforma düzenlemesini romantize ediyor; var olan ve sürdürülen çalışma şartlarının güvencesizliği, kağıt toplayıcılarının yasal olarak korunmuyor ve herhangi bir sosyal güvenceden yararlanamıyor olmaları, çalışma haklarını korumakla yükümlü hükümetin sorumluluğu, bu duyguları hedefleyen anlatının içinde görünmezleşiyor.

Korkutucu/rahatsız edici yoksul temsili:

“Artık bizden korkmayacaklar” isimli haber, katı atık toplayıcılarının kendi giysileri içinde “korkutucu” algılanmalarına odaklanıyor. Kişilerin ağzından, kendilerinden korkulduğu, rahatsız olduğu ve yeni üniforma düzenlemesi ile bu durumun değişmesine sevindikleri aktarılıyor. Bu anlatı, yoksulluğun gizlenmesi gereken, rahatsız edici bir gerçeklik olduğu yargısını pekiştiriyor; korkutucu/rahatsız edici yoksul temsilini besliyor.

İYİ HABER ÖRNEĞİ:

Atık toplayıcılar için düzenleme: Çalışma izni ve üniforma

Çöplerden kâğıt, plastik ve demir gibi çeşitli atıkları toplayarak geçimlerini sağlamaya çalışanlara üniformalı yasal statü getiriliyor.

Sözcü'den Erdoğan Süzer'in haberine göre; üzerinde çalışılan taslak düzenlemeye göre, çöplerden atık toplamak isteyenler buldukları ildeki çevre il müdürlükleri ile belediyelere başvuru yapacak.

Durumları uygun görülenlere belediyeler tarafından çalışma iznini gösteren kimlik belgesi ile üniforma verilecek.

Ek iş olarak yasak

Taslak düzenlemeyle birlikte, atık toplama işinde 18 yaşın altındaki çocuklar çalışmayacak. Ayrıca başka bir mesleği ya da işi olan esnaf, işçi, memur da ek iş adı altında çöplerden atık toplayamayacak.

Üniforması ve yakaya asılan kimlik belgesi olmadığı halde çöplerden atık toplayanlar zabıta ve polise şikayet edilecek.

Belediyelerden ücret almayacaklar

Kanunen kâğıt toplayıcılığı diye bir sektör yok. İşçilerin topladıkları atıklar firmalar tarafından belgelendiriliyor ancak toplayıcıların yasal statüleri, dolayısıyla herhangi bir güvenceleri yok.

Milliyet'ten Mithat Yurdakul'un aynı taslak üzerine yaptığı habere göre ise atık kâğıt toplayıcılar artık ilçe belediyelerine bağlı çalışacak ama belediyelerden herhangi bir ücret almayacak ve topladıkları atıklarla geçimini sürdürmeye çalışacak.

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı'nın yakında son halini alacak çalışması kapsamında her ilçede belediye tarafından atık toplayıcılar için kontenjan belirlenmesi planlanıyor. Sosyal güvence kapsamına alınmalarının da gündemde ancak henüz kesinleşmiş bir durum yok.

Atık depolarına baskınlar yapılmıştı

Emine Erdoğan'ın duyurduğu Sıfır Atık Projesi ve geçen sene kurulan Türkiye Çevre Ajansı, kâğıt toplayıcıları üzerindeki baskıları artırmıştı.

İstanbul Valiliğinin 23 Ağustos 2021 tarihli kâğıt toplayıcılığının yasaklanmasına yönelik kararı sonrası, atık depolarına baskınlar düzenlenmişti.

Düzenlemeye karşılık işçilerin ihtiyaçları

Yaşananların ardından Cumhuriyet Halk Partisi (CHP) Ankara Milletvekili Tekin Bingöl'ün geri dönüşüm işçilerine ilişkin hazırladığı Kasım 2021 tarihli "yaşam hakkı" raporuna göre, işçilerin öncelikli ihtiyaçları şöyle sıralanıyordu:

- Atık toplayıcılığının yeni bir iş kolu olarak kabul edilmeli ve bu alanda faaliyet gösteren işçilerin kayıt altına alınmalı. Bireysel prim ödeme yöntemiyle kendileri ve aileleri sosyal güvenlik şemsiyesi altına alınmalı.
- Toplayıcı işçilerinden ucuza aldıkları atıkları, lisanslı tesislere yüksek bedellerle satan araçlar, depocular ve yasa dışı depolama tesisleri denetimlerle ortadan kaldırılmalı, belediyelerin direkt alım yapabileceği geri dönüşüm tesisleri kurularak emek sömürsü zinciri kırılmalı.
- Her yıl artan gelirler üzerinden belirli bir pay işçilere verilmeli ve atık toplama işçilerinin çalışma koşullarının iyileştirilmesi hakkında yasal düzenlemeler yapılmalı.
- İşçilerin çalışma sağlık koşullarının iyileştirilmesi için toplayıcılık esnasında kendilerini koruyabilecekleri mesleğe özgü yeni ekipmanların hazırlanmalı, toplama sırasında kullanılacak önlük ile iş eldiveni, toza ve bulaşıcı hastalıklara karşı koruyucu maske, güneşe karşı şapka, koruyucu siperlik gibi koruyucu kıyafetlerin çalışma koşullarına uygun olarak tasarlanmalı ve ücretsiz temin edilmeli.
- Atıkların toplandığı "çek çek" adı verilen araçlar, hijyen koşullarına ve kent estetiğine uygun şekilde projelendirilmeli, işçilerin akülü ve hafif araçlar talebine karşılık verilmeli.
- İşçiler için İl Sağlık Müdürlükleri tarafından her yıl sağlık taraması yapılmalı, iş alanları ile ilgili hepatit, tüberküloz ile tetanoz vb. aşıları tamamlanmalı.
- Çocuk işçiliğinin önlenmesi için Millî Eğitim Bakanlığı tarafından özel bir program hazırlanması, dezavantajlı olarak eğitim hayatına başlamak zorunda kalan çocuklar için burs desteği sağlanmalı, ailelerin çocuklarını çalıştırmaması için sigorta primlerinde yapılacak teşvik destekleri, denetimler ve bilinçlendirme faaliyetleri ile çocukların eğitimi güvence altına alınmalı. (Bianet.org, Nisan 2022)

Neden iyi örnek?

- Genelgenin nasıl düzenlemeler getirdiği, kâğıt toplayıcılarını etkileyebileceği yönleri ve eksikleriyle birlikte ele alınmış.
- Genelgenin arka planına, atık toplayıcılarına genelgeden önce gerçekleşen müdahalelere değinilmiş.
- Atık toplayıcılarıyla yapılan görüşmeler sonucu belirlenen ihtiyaçlarına yer verilmiş.

TEMATİK HABER ANALİZİ 3

ENFLASYON: ONLAR BİZDEN DAHA KÖTÜ DURUMDA

DURUM:

Türkiye’de Ağustos 2022 itibariyle 8 aylık TÜFE, TÜİK’e göre %47,85, ENAG’a göre %91,62 olarak hesaplandı.¹⁵ TÜRK-İŞ verilerine göre.¹⁶ Ağustos 2022 itibariyle dört kişilik bir hane için açlık sınırı 6.890 TL, yoksulluk sınırı 22.442 TL, tek başına yaşayan bir bireyin aylık yaşama maliyeti ise 9.000 TL. 1 Temmuz 2022 tarihinden itibaren geçerli olacak asgari ücret, brüt 6.471 TL, net 5.500,35 TL olarak belirlendi.

Avrupa’da ise EUROSTAT verilerine göre.¹⁷ euro bölgesinde yıllık enflasyonun Ağustos 2022’de %9.1 olması ön görüldü.

HABER 1

Emekli İngiliz hayat pahalılığından şikayetçi: Haftada bir kez yemek yapabiliyorum

İngiltere’nin Galler bölgesinde geçim sıkıntısı çeken emekli Sandra “Sabah kalkıyorsunuz ve aklınıza ilk gelen şey evde yapamayacağınız şeyler oluyor, oysa çok paranız varsa kaloriferi yakabilir, ısınabilir ve canınız ne istiyorsa onu yapabilirsiniz. Tıpkı 1950’lerdeki gibi haftada sadece bir kez yemek yapabiliyorum ve çoğu insan da bu durumda.” dedi.

(Yeni Şafak Gazetesi, Mayıs 2022)

HABER 2

Avrupa’da ‘enflasyon’ krizi durulmuyor: Rekor üstüne rekor! Almanya, İspanya, Fransa derken şimdi de İngiltere...

Rusya-Ukrayna savaşı ile başlayan ve enerji (petrol/doğal-gaz) düellosu ile devam eden Avrupa’daki enflasyon krizi, gıda tedariğinde yaşanan bozulma sebebiyle daha da alevlendi. Özellikle Avrupa Birliği’nin ekonomik açıdan lokomotif ülkesi olan Almanya’daki üretici enflasyonunun son 49 yılın en üst rakamına ulaşması dikkat çekerken, İngiltere’de de enflasyon mayısta yüzde 9,1’e çıkarak son 40 yılın en yüksek seviyesine ulaştı. Öte yandan; Avrupa’nın en büyük ekonomilerinden Fransa, İtalya ve İspanya’da da enflasyon rakamları endişe yaratıyor.

(Sabah Gazetesi, Haziran 2022)

15. <https://twitter.com/senolbabuscu/status/1566691946663477249>

16. <https://www.turkis.org.tr/agustos-aclik-yoksulluk-siniri/>

17. https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Inflation_in_the_euro_area

HABER 3**İngiltere’de çocuklar okulda aç kalacak**

İngiltere’de yayınlanan bir araştırma raporuna göre enerji ve yiyecek fiyatlarındaki artış, ülkede hayat maliyeti krizini daha da kötüleştirdi.

Gıda Vakfı (The Food Foundation) tarafından hazırlanan rapora göre, kış aylarında artan ısıtma maliyetleri sebebiyle aile fonları daraldı ve beş haneden birden fazlası “ısıt ya da ye” ikilemiyle karşı karşıya kaldı. Gaz ve elektrik faturalarının nisan ayına göre yılda 700 £ (neredeyse 950 \$) artması ve hükümetin destek müdahalelerine rağmen yaklaşık beş milyon haneyi yakıt yoksulluğuna itmesi bekleniyor. Ocak ayında market faturaları %3,8 arttı ve potansiyel olarak ortalama bir hane için yıllık gıda harcamalarına ekstra 180 sterlin (240 doların üzerinde) eklendi. Söz konusu veriler, ülke genelinde gıda güvensizliğindeki artışın devam ettiğini gösteriyor. Temmuz 2021’de İngiltere’de hanelerin %7,3’ü öğün atladığını, aç kaldığını veya bütün gün yemek yemediğini belirtirken bu oran ocak ayında %8,8’e (4,7 milyon yetişkin) yükseldi.

Yetişkinlerin %3,6’sı (1 milyon) son bir ay içinde kendilerinin veya hane halkından birinin gıdaya parası yetmediği veya yiyeceğe erişemediği için tüm gün yemek yemeden gitmek zorunda kaldığını bildirdi. Çok fazla engeli olan kişilerin, engeli olmayan kişilere göre (son altı ay içinde) gıda bulamama ihtimali yaklaşık beş kat daha fazla.

Ayrıca, gıda güvensizliği yaşayan çocuklu hanelerin sayısında, Temmuz 2021’de %11,0 iken, geçtiğimiz ay %12,1’den önemli bir artış var. Ebeveynler çocuklarına okul öğle yemeği yedirme konusunda 2020 Ağustos’una göre daha fazla endişeli. Evde 8-16 yaş arası çocuğu olan ve ücretsiz okul yemeklerine kayıtlı olmayan ebeveynlerin %4,9’u, çocuklarının öğle yemeği olmadan okula gitmek zorunda kalacağından endişe ediyor. (Türkiye Gazetesi, Şubat 2022)

HABER 4**Altı Alman’dan biri öğününden vazgeçmek zorunda kalıyor**

Koronavirüs salgını ardından oluşan savaş ortamı, dünyada işleyen düzenin bozulmasına neden oldu. Küresel ekonomide yaşanan sorunlar nedeniyle enflasyon krizleriyle karşı karşıya kalan ülkeler çözüm için kolları sıvasa da henüz sonuçlar alınmış değil. Bu ülkelerden biri de Almanya. Enflasyonun 1970’den bu yana en yüksek seviyeye çıktığı ülkede, her alanda yapılan zamlar çok okunan gazete olan Bild’in manşetine taşındı.

GEÇİNMEKTE ZORLANIYORLAR

Ülkede yapılan kapsamlı bir araştırmayı haberleştiren Bild gazetesine göre, Almanların ekonomik olarak geçimlerini sağlamakta zorlandığı

belirtili. Haberin detaylarında; her 6 Alman’dan birinin geçimini sağlamak için öğünlerinden vazgeçmeye başladığı belirtildi. Et ve balıktan feragat ettikleri ya da ucuz süpermarketlere yöneldiklerinin belirtildiği haberde giderek daha fazla Alman’ın finansal açıdan geçimlerini sağlamak için yiyecekten tasarruf ettiğini ortaya koyduğu da ifade edildi (Sabah Gazetesi, Haziran 2022)

HABER 5

Alman edebiyatı yapan solcular bu habere iyi baksın bu habere iyi baksın

Almanya'yı örnek gösterip Türkiye'yi ekonomi üzerinden karalamaya çalışan solak grup bir kez daha rezil oldu. Almanya'da yaşayan bir Türk vatandaşı, "Sadece burada değil dünyanın her yerinde geçinmek zor oldu" dedi.

Dünya genelinde yaşanan enflasyon krizini görmezden gelip sanki sadece Türkiye'de ekonomik sorun varmış gibi algı yapan solak grubun ipliği bir kez daha pazara çıktı.

Almanya'da yaşayan Türklerle yapılan bir röportaj sosyal medyada gündem oldu. Almanya'da yaşayan bir kadın vatandaş "Sadece burada değil dünyanın her yerinde geçinmek zor oldu" dedi.

"Almanya'daki Türkler kral gibi yaşıyor" algısının yalandan ibaret olduğunu dile getiren kadın vatandaş, Almanya'da da geçinmenin zor olduğunu belirterek "Ben mesela emekliyim.

Emekli maaşım 995 euro. Bunu Türkiye'de söylediğiniz zaman şaşırıyorlar. Ama ev kiram 806 euro oldu" şeklinde konuştu.

(Yeni Akit Gazetesi, Temmuz 2022)

Bu haberlerde neler oluyor?

- 2022 yılı içerisinde yaptığımız medya takibinde, "enflasyon" ve "geçinememe" odaklı haberlerin içeriğinin haber kaynağına göre değiştiğini gördük. Ana akım medya kanalları Avrupa'da yükselen enflasyon ve yoksulluk koşullarında yaşayan kişilerin mücadelesini konu edinirken, ana akım medya taramalarımızda Türkiye'deki yoksulluk gündemi ve kişilerin yaşam mücadelesi ile ilgili haber çıkmadı.
- Ana akım medyada İngiltere, Almanya, Fransa, İspanya'daki enflasyon oranlarına dair yapılan haberler, yayınlanan araştırma sonuçlarıyla ve yoksulluk yaşayan kişilerin yaşadıkları zorluklara dair anlatılarıyla destekleniyor. Ancak 2022 Ocak-Ağustos ayları arasında yaptığımız taramalar analiz edildiğinde ana akım medyada Türkiye'de yaşanan enflasyonla ilgili bu kapsamda bir haber yayınlanmadığını görüyoruz.
- Bu durum ana akım medyanın Türkiye'de yaşanan yoksulluğa gözünü kapattığı, "Avrupa'nın bizden daha kötü durumda olduğu" algısının yaratılmaya çalışıldığı şeklinde yorumlanabilir.

HABER 1**Avusturya'da enflasyon 41 yılın en yüksek seviyesinde**

Avusturya İstatistik Kurumu (Statistik Austria), ülkenin mart ayı enflasyonuna ilişkin öncü verileri açıkladı. Buna göre, Avusturya'da yıllık bazda şubat ayında revize olarak yüzde 5,8 olan TÜFE, martta yüzde 6,8'ye yükselerek Kasım 1981'den bu yana en yüksek seviyeye çıktı.

(Akşam Gazetesi, Nisan 2022)

HABER 2**Ağustos ayı enflasyon rakamları açıklandı**

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) 2022 yılı Ağustos ayı enflasyon rakamlarını açıkladı. Buna göre Ağustos ayında enflasyon yüzde 1,46, bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 80,21 olarak gerçekleşti.

Tüketici fiyat endeksi 2022 yılı Ağustos ayında bir önceki aya göre yüzde 1,46, bir önceki yılın Aralık ayına göre yüzde 47,85, bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 80,21 olarak gerçekleşti .

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), 2022 yılı Ağustos ayı enflasyon rakamlarını açıkladı. Buna göre, Tüketici fiyat endeksindeki (TÜFE) değişim 2022 yılı Ağustos ayında bir önceki aya göre yüzde 1,46, bir önceki yılın Aralık ayına göre yüzde 47,85, bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 80,21 ve on iki aylık ortalamalara göre yüzde 54,69 olarak gerçekleşti. (Akşam Gazetesi, Eylül 2022)

Bu haberlerde neler oluyor?**Çarpıtma Stratejisi:**

- Akşam gazetesi, Avusturya'nın enflasyon oranlarından bahsederken "yükseldi" ifadesini kullanırken, Türkiye'ye dair olan haberinde "gerçekleşti" ifadesini kullanıyor. Bu ayrım, gazetenin bir tarafta enflasyonda yükselişe ve son kırk yılın en kötü dönemi olduğuna vurgu yaparken diğer tarafta artışa dair verinin daha güç anlaşıldığı istatistiksel bir anlatıyı tercih ettiğini, yükseliş vurgusundan kaçındığını gösteriyor. İki haber incelendiğinde Türkiye'de ağustos ayında TÜFE'nin yüzde kaç açıklandığı anlaşılmıyor.
- Haberlerde kullanılan görseller dikkat çekiyor. Avusturya'da %6,8 enflasyon olduğunu açıklayan haberde neredeyse boş bir alışveriş arabası ve alışveriş fişini inceleyen bir kadının olduğu görsel kullanılıyor. Bu görsel, enflasyonun kişilerin temel ihtiyaçlarına erişimini kısıtladığı mesajını güçlendiriyor.
- Türkiye'de TÜFE'nin geçen yıl aynı ayın ortalamasına göre %80,21 artış gösterdiği haberi yapılırken ise haberde kullanılan görselin rafları dolu bir market içerisinde gezinen içi dolu bir market arabası olarak seçildiği görülüyor. Bu görsel ise kişilerin temel ihtiyaçlarına erişimleri ile ilgili bir sorun olmadığı imajını çiziyor.
- Haber dilindeki ve görsel seçimlerindeki tezat, okuyucularda Avusturya'daki enflasyonun Türkiye'den daha kötü olduğuna dair Türkiye'deki koşulları normalleştiren bir algı yaratıyor.

HABER 1

Fransa'da emekliler sokağa indi: Enflasyona ezildik, geçinemiyoruz

Fransa'da emekliler, ülkedeki enflasyon altında ezildiklerini belirterek maaşlarına zam yapılması için sokağa indi.

Fransa'nın başkenti Paris'te emekliler sokağa indi. Enflasyon altında ezildiklerini ileri süren emekliler, maaşlarına zam yapılmasını talep etti. Genel İş Sendikası (CGT) ve bazı sivil toplum kuruluşlarının destek verdiği protestoya, binlerce kişi katıldı.

Fransa Cumhurbaşkanı Emmanuel Macron hükümeti tarafından uygulamaya konulan zorunlu kesintiler ile artan enflasyon yüzünden alım gücü düşen emekliler, hayat pahalılığından şikayet ederek, maaşlarına acil zam talebinde bulundu.

MACRON "EN DÜŞÜK MAAŞ BİN 100 AVRO OLACAK" DİYE SÖZ VERMİŞTİ

Kalabalık grup, ellerindeki pankartlar ile Macron'a seçim vaadi olan bin 100 avroluk en düşük emekli aylığını hatırlattı. Daha önce düzenlenen protestolarda hükümet ve Cumhurbaşkanı Macron'a seslerini duyuramadıklarını belirten emekliler, maaşların yeniden düzenlenmesi istedi, sosyal yardımların da aynı şekilde artırılması talebinde bulundu.

(Türkiye Gazetesi, Mart 2022)

HABER 2

Hükümet, emekli için müjdeye hazırlanıyor

Emekliler başta olmak üzere dar gelirliilerin enflasyon ve hayat pahalılığı kaynaklı sıkıntılarının çözümü için atılacak adımların hazırlıkları başladı. Hükümet bu kapsamda, hem yeni sosyal projelerle hem de temmuzda yapılacak ücret zamları ile vatandaşın alım gücünün artırılmasına yönelik tüm şartları zorlayacak

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın vatandaşın refah seviyesinin yükseltilmesine yönelik yeni adımların atılacağını açıklamasından sonra tüm gözler ekonomi yönetimine çevrilmiş durumda. Edinilen bilgilere göre, ekonomi yönetimi tüm şartların zorlanarak, başta emekliler olmak üzere dar gelirliilere yönelik atılacak adımlar için hazırlıklara

başladı. AK Partili milletvekilleri de ilgili bakanlarla bir araya gelerek, sahada en çok 'Emekliler ve asgari ücretlilerle' ilgili taleplerin dile getirildiğini, bu konuda hükümetin mutlaka bir adım atması gerektiğini iletti. Milletvekillerine bu yönde bazı hazırlıklar olduğu ve temmuz ayında 'Emeklilere çok memnun olacakları' bir artış yapılacağı bilgisi verildi. Asgari ücrete 'enflasyon farkı' oranında bir ara zam yapılmasının da masada olduğu belirtildi.

(Türkiye Gazetesi, Haziran 2022)

Bu haberlerde ne oluyor?

- Fransa’da emeklilerin geçim sıkıntısı ve zam taleplerini konu alan haberde pankartlarla eylem yapan, hakkını arayan bir yoksul profili çiziliyor. Bu haberde Fransa’da yaşayan emeklilerin yaşam koşullarının zorluğu öne çıkarılıyor. Eylemden bir fotoğraf kullanılıyor.
- Türkiye’deki emeklilerle ilgili yapılan haberde ise “para alan-para veren” bir çift elin olduğu bir görsel kullanılıyor. Türkiye’deki emeklilerin şartlarının iyileştirildiği, nakdi bir desteğin olduğu algısı yaratılıyor. Her iki görselin de kaynağına referans verilmiyor.
- Türkiye ile ilgili olan haberde henüz detayları açıklanmamış, herhangi bir karar alınmamış bir açıklamadan ‘müjde’ olarak bahsediliyor. “Edinilen bilgilere göre, ekonomi yönetimi tüm şartların zorlanarak, başta emekliler olmak üzere dar gelirliyle yönelik atılacak adımlar için hazırlıklara başladı.” ve “Hükümet, emekli için müjdeye hazırlanıyor” ifadeleri hakları ve talepleri için mücadele eden emeklileri pasifleştiriyor. Haberde emeklilerin taleplerine veya mücadelesine yer verilmiyor.
- “‘Emeklilere çok memnun olacakları’ bir artış yapılacağı bilgisi verildi.” ifadesi ile devletin lütfu ile şartlarının iyileştirilmesini bekleyen, mağdur ve güçsüz yoksul algısı pekiştiriliyor.
- Emeklilerin Türkiye’deki geçinemiyoruz eylemlerine dair bir haber 2022 Ocak-Ağustos arasındaki Türkiye gazetesi taramalarımıza yansımada. Ancak Fransa’daki emeklilerin geçinemiyoruz eylemleri bu gazeteye göre haber değeri taşıyor.
- Aynı gazetede yayınlanmış iki haberdeki görsel seçiminin verdiği mesaj ve çizdiği yoksul profili tamamen farklı. Bu durum okuyucuların yoksulluk ile ilgili algısını şekillendiriyor.

TEMATİK HABER ANALİZİ 4

SOSYAL DESTEKLER: LÜTUF MU HAK MI?

DURUM:

- TÜİK verilerine göre, 2020 yılında hükümetin sosyal koruma harcamalarının GSYH içindeki oranı %12,8; bunun içinde aile ve çocuk desteklerine ayrılan miktar GSYH’nin %0.6’sını, işsizlik desteklerine ayrılan miktar %0.9’unu ve sosyal dışlanmaya ayrılan miktar %0.1’ini oluşturuyor.
- Sosyal koruma giderlerinin %40’ını devlet katkıları oluşturuyor. %60’ı kişilerin kendileri veya işverenler tarafından ödenen paylar.
- Türkiye’nin de taraf olduğu Avrupa Sosyal Şartı Madde 30’a göre devletler, “toplumsal dışlanma ve yoksulluk durumunda yaşayan ya da bu duruma düşme tehlikesinde olan kişilerin ve ailelerinin, özellikle istihdam, konut, eğitim, öğrenim, kültür ile sosyal ve tıbbi yardım olanaklarına fiilen ulaşmalarını teşvik edecek genel ve eşgüdümlü bir yaklaşım çerçevesinde önlemler almayı” taahhüt ederler.

HABER 1

Dar gelirliye müjde yolda! Detayları Erdoğan açıklayacak

Maliye ve Adalet Bakanlıklarının dar gelirlielerin maddi konularda hukuka taşınmış sorunlarının çözümü için yaptığı çalışma bitmek üzere. Düzenleme ile vergi ve harç gibi borçları yüzünden icralık olanlar rahat nefes alacak.

Dar gelirlielerin maddi konularda hukuka taşınmış problemlerin çözümü için Hazine ve Maliye ile Adalet bakanlıklarının yürüttüğü çalışmada son aşamaya gelindi. Bu doğrultuda, iki bakanlığın yetkilileri bugün son bir toplantı yapacak.

ERDOĞAN'IN AÇIKLAMASI BEKLENİYOR

Hazine ve Maliye Bakanlığı kaynaklarından alınan bilgiye göre, iki bakanlığın yaptığı ortak çalışmayla dar gelirlielerin maddi konularda yargıya taşınan meselelerinin çözümü için bir taslak çalışma hazırlandı. Taslağın kapsamına ilişkin detaylar dünki toplantıda görüşüldü. Hazine ve Maliye ile Adalet Bakanlıklarınca hazırlanan çalışma, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın onayına sunulacak.

Dar gelirli vatandaşları ilgilendiren düzenlemenin detaylarını, Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın açıklaması bekleniyor. (Türkiye Gazetesi, Temmuz 2022)

HABER 2

Ev almak isteyenler için büyük kampanya! Geliri 10 bin liranın altındakiler başvurabilecek

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan kabine toplantısının ardından sosyal konut projeleri için TOKİ'ye 30 milyar TL'lik destek verileceğini duyurdu. Peki projeden yararlanmanın şartları neler? İşte detayları...

Başkan Recep Tayyip Erdoğan'ın TOKİ'ye 30 milyar liralık finansman verileceğini açıklamasının ardından yeni kampanyalar hazırlanıyor. Konutlardan yararlanmak isteyen vatandaşların hane halkı geliri net 10 bin TL'den fazla olmayacak. Bu rakam İstanbul için 11 bin 500 TL olarak uygulanacak.

Başkan Recep Tayyip Erdoğan'ın dar gelirlielerin ev sahibi yapılmasını sağlamak amacıyla TOKİ'ye 30 milyar liralık finansman verileceğini açıklamasının ardından gözler yeni kampanyalara çevrildi.

81 ilde 150 bin sosyal konut

Erdoğan'ın detaylarını haziranda açıklayacağı kampanyayla dar gelirli aileler için 81 ilde 150 bin sosyal konutun daha inşa edilmesi planlanıyor.

Sabah gazetesinde yer alan bilgilere göre, ev sahibi olmayan dar gelirli için konutlar yüzde 10 peşin, 240 ay vadeli sabit taksit ödemeli olarak satılacak. Evlerin fiyatları 400 bin TL bandında olacak.

Geliri net 10 bin TL'den fazla olmayacak

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı öncülüğünde TOKİ eliyle yapılacak konutlardan yararlanmak isteyen vatandaşların hane halkı geliri net 10 bin TL'den fazla olmayacak. Bu rakam İstanbul için 11 bin 500 TL olarak uygulanacak.

Şehit aileleri, harp ve vazife malulleri ile dul ve yetimlerine kuraya girmeden konut alma hakkı tanınacak, ancak bu kişilerin konutları öncelikli olarak kura ile belirlenecek.

Engelli vatandaşlara konut sayısının yüzde 5'i kadar kontenjan ayrılacak ve hak sahipleri kura ile belirlenecek. Emekli vatandaşlara konut sayısının yüzde 25'i kadar kontenjan ayrılacak.

(Yeni Akit Gazetesi, Mayıs 2022)

HABER 3

Erdoğan talimatı verdi: İşçilere bayram müjdesi

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın kararıyla işçilerin ilave tediyeleeri Kurban Bayramı öncesi ödenecek.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Vedat Bilgin, "Cumhurbaşkanımızın kararıyla işçilerimizin ilave tediyeleeri Kurban Bayramı öncesi ödenecektir" dedi.

Devlet ve ona bağlı müesseselerde çalışan işçilere İlave Tediye yapılmasına ilişkin karar Resmi Gazete'de yayımlandı.

İLAVE TEDİYELER NE ZAMAN YATACAK?

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın imzasıyla Resmi Gazete'de yayımlanan karara göre ilave tediyeleerin ilk yarısı 4 Temmuz 2022 (4/7/2022) tarihinde, ikinci yarısı ise 16 Aralık 2022 (16/12/2022) tarihinde ödenecek.

(Yeni Akit Gazetesi, Haziran 2022)

HABER 4

Milyonlara 'Sosyal Koruma': 104 milyar TL ödeme yapılacaktır

Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın talimatıyla, 'Vatandaşlar enflasyona ezdirilmeyecek' parolasıyla hareket eden hükümet 'Sosyal koruma' kalkanını devreye soktu. 2022 yılına ilişkin, Vatandaşın Bütçe Rehberi'nde sosyal destek ödemeleri dikkat çekti.

Hükümet, vatandaşı enflasyona ezdirmemek için mücadele ederken, sosyal politikaları güçlendirmek adına bütün kurumları harekete geçirdi. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığınca hazırlanan Vatandaşın Bütçe Rehberi'nde 2022 yılına ilişkin sosyal desteklere dikkat çekildi. İhtiyaca göre geliştirilmiş sosyal yardım programları ile hiç kimseyi sahipsiz bırakmayacak bir sosyal destek sistemi bulunduğu vurgulanan Rehberde, sosyal nitelikli harcamalar için ayrılan kaynağın 104.2 milyar lira olduğu belirtildi.

Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığınca hazırlanan Vatandaşın Bütçe Rehberi'nde bu yıl da sosyal destek ulaştırılan hane ve vatandaş sayısı artacağına dikkat çekilen Rehber'de yer alan önemli başlıklar şöyle:

ÖDEME GÜCÜ OLMAYANIN PRİMİ DEVLETTEN

Ödeme gücü olmayan vatandaşların sağlık primi giderlerini karşılamak amacıyla yaklaşık 23.4 milyar lira kaynak aktarılacaktır. Sosyal yardımlar kapsamındaki düzenli yardım programlarıyla kadınlar desteklenmeye devam edecek. Sosyal yardım hak sahiplerinin yaklaşık yüzde 57'sini, düzenli yardım hak sahiplerinin yüzde 65'ini, süreli yardım hak sahiplerinin ise yüzde 52'sini kadınlar oluşturuyor.

YAŞLILARA YÖNELİK DESTEKLER

Yaşlıların huzurlu bir ortamda bakılması, sosyal ve psikolojik ihtiyaçlarının karşılanması için ayrılan kaynak bu yıl yüzde 35 artırılarak 1.9 milyara çıkarıldı. Bu yıl 65 yaşını doldurmuş vatandaşlara bağlanan aylık ödemeleri için yaklaşık 9.1 milyar lira aktarılacaktır. Korunma ihtiyacı olan çocukların korunmalarını gerektiren süre içerisinde aile ortamında yetiştirilmeleri amacıyla yürütülen koruyucu aile hizmetleri kapsamında koruyucu ailelere yapılacak ödemeler için 295 milyon lira kaynak ayrılmıştır.

EVDE BAKIMA 13.2 MİLYAR

Engelli vatandaşların evde bakımına destek amacıyla 13.2 milyar lira destek sağlanacaktır.

Evde bakımı sağlanamayan engellilerimizin özel rehabilitasyon merkezlerinde bakımı için 1.2 milyar lira, engelli vatandaşlarımız ile engelli yakınlarına ödenen aylıklar için yaklaşık 6.6 milyar lira aktarılacaktır. Engelli taşıma giderleri için 1.3 milyar lira katkı sağlanacaktır.

SOSYAL VE EKONOMİK DESTEK HİZMETİ

Ekonomik yoksunluk içinde olan çocuk ve gençlerimizin aileleri yanında yetişmelerine imkân sağlayan sosyal ve ekonomik destek ödemeleri için 2.5 milyar lira aktarılacaktır.

Çocukların ailelerinden ekonomik nedenlerle uzak kalmasını önleyen sosyal ve ekonomik destek hizmetinden bugüne kadar yaklaşık 700 bin çocuk yararlandı. Yoksul ailelere elektrik tüketim desteği kapsamında elektrik tüketim desteği kapsamında 2.4 milyar lira katkı verilecek.

(Sabah Gazetesi, Nisan 2022)

Bu haberlerde ne oluyor?

- Kamu kurumları tarafından sağlanan sosyal destekler, “müjde”, “kampanya” gibi söylemlerle haberleştiriliyor. Devletin yapmakla yükümlü olduğu sosyal destekler sansasyonelleştiriliyor.
- Devlet/belediye ve vatandaşlar arasında hak sahibi ve hakkı sağlamakla yükümlü olan ilişkisi yerine alan-veren, lütuf eden ve bundan faydalanan dili kuruluyor. Bu durum, kişileri birer hak sahibi olarak gören hak temelli yaklaşımdan uzak bir bakış açısını besliyor.
- Sağlanan desteklerin, cumhurbaşkanının, bakanın yoksulluk koşullarında yaşayan kişilere yaptıkları lütuflar olarak aktarıldığı bir dil kuruluyor. Devletin vatandaşlarını yoksulluktan korumakla yükümlü olduğu, kişilerin yoksulluk koşullarında yaşamalarının, yaşamalarına yetecek geliri elde edememelerinin devlet politikalarının bir sonucu olduğu ve yine devlet politikalarıyla önlenmesi gerektiği gerçeği göz ardı ediliyor.

SONUÇ

Yoksulluğun medyada ele alınış şekli; nasıl bir üslupla, nelerin öne çıkarılarak gündemleştirildiği o toplumun bileşenlerinin yoksulluk ve yoksulluğa neden olan faktörlere karşı algısını, hatta o toplumda yoksulluk olup ‘olmadığına’ dair inancını, kamuoyu görüşünü şekillendirebiliyor.

Yoksulluğun sebebinin kişilerle ilgili olduğuna, yoksulluk yaşayan insanların çalışmak veya yaşam koşullarını değiştirmek istemediğine, isteselerdi ve yeterince uğraşsalar yoksulluktan çıkabileceklerine, sosyal yardımların onları tembelleğe alıştırdığına dair düşünceleri ve pek çok önyargıyı güçlendirebiliyor.

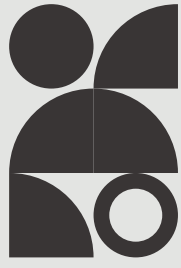
Ayrıca tüm bu söylemler yoksulluğun kaçınılmaz olduğuna ve yoksulluğu ortadan kaldırmanın mümkün olmadığına dair algıyı pekiştirerek okuyucuları, dolayısıyla toplumu yoksulluk koşullarında yaşayan kişilerin hak mücadelesine dair pasifleştirebiliyor. Hatta devlet tarafından uygulanması gereken sosyal politikalara karşı tepkilerin oluşmasına, sağlanacak desteklerin hak edilmediğine dair düşüncelere sebep olabiliyor. Devletin “herkesi yoksulluk ve sosyal dışlanmaya karşı koruma” yükümlülüğünü hafızalardan siliyor, “yoksulluk kişilerin hatasıdır” inancını pekiştiriyor.

Oysa yoksulluk koşullarında yaşayan kişileri, paylaşımlarını ve mücadelelerini dışlamayan, hak temelli ve kapsayıcı, önyargı ve etiketlemeye sebep olacak söylemlerden uzak, kişilerin hak mücadelesini ve yoksulluğa neden olan sistematik faktörleri de yansıtan haberler, toplumun yoksulluğu çok boyutlu yapısıyla objektif bir şekilde okumalarını sağlayabilir. Yoksulluğun kamuoyu nezdinde nasıl ele alındığının değişmesi, kamuoyunun devletten neyi talep ettiğini de etkileyebilir.

Bu rapordaki analizlere ve basın mensupları için hazırlanmış çeşitli kılavuzlara dayanarak yoksulluğa dair haber veya içerik üretirken, görseller kullanırken dikkat edebileceğimiz bir dizi ilkeyi de ayrıca bir araya getirdik.

Yoksulluğun bir insan hakları ihlali olduğu inancıyla;

yoksullukla mücadelede medyanın etkisini hatırlayarak, yoksulluk ve yoksulluk yaşayan kişilere dair önyargılarımız üzerine düşünebilmek, tartışabilmek dileğiyle...

DERİN
YOKSULLUK
AĞI